

Sosiaalityö Kuusikon kunnissa 2006

Aikuisten sosiaalityö, sosiaaliohjaus ja toimeentulotukityö

21.6.2007

Kuusikon sosiaalityön asiantuntijaryhmä

Aila Kumpulainen

Marja-Riitta Kilponen

Sosiaalityö Kuusikon kunnissa 2006

Aikuisten sosiaalityö, sosiaalihojaus ja toimeentulotukityö

1. Johdanto.....	1
1.1 Aikuissosiaalityön ajankohtaiset muutokset	1
1.2 Aikuissosiaalityöhön liittyviä kehittämishankkeita	2
1.2.1 STM:n tehtävärakenne ja mitoitussuositukset	2
1.2.2 Vantaan aikuissosiaalityön tehtävärakenteen kehittämishanke	3
1.2.3 Tehty-hanke Helsingissä	3
1.2.3 Tampereen seutukunnan seitsemän kunnan yhteinen aikuissosiaalityön kehittämishanke	4
2. Aikuissosiaalityön toimintatiedot	4
2.1 Aikuissosiaalityön asiakkaat	5
2.1.1 Aikuissosiaalityön asiakkaiden osuus kunnan väestöstä	6
2.2 Aikuissosiaalityön suoritteet	8
2.2.1 Toimeentulotuen päätökset	8
2.2.2 Aikuissosiaalityön toimeentulotukipäätökset päätöksentekijää kohden työntekijänimikkeittäin	9
2.3 Aikuissosiaalityön muita suoritettietoja	11
2.4 Aikuissosiaalityön kustannukset	12
3. Aikuissosiaalityön henkilöstö	13
3.1 Aikuissosiaalityön henkilöstön määrä	14
3.1.1 Aikuissosiaalityön henkilöstömäärä suhteessa väestöön	14
3.1.2 Aikuissosiaalityön henkilöstö suhteessa asiakkaiden määrään.....	15
3.1.3 Aikuissosiaalityön henkilöstöresurssien laaja-alainen vertailuindeksi	16
3.2 Sosiaalityön, sosiaalihojaajien ja etuuskäsittelijöiden välinen henkilöstörakenne aikuissosiaalityössä	17
3.3 Aikuissosiaalityön avoimena olevat vakanssit sekä tyhjät vakanssit.....	18
3.3.1 Avoimena olevat vakanssit	18
3.3.2 Tyhjänä olevat vakanssit.....	19
3.4 Aikuissosiaalityön pätevät ja epäpätevät työntekijät	19
4. Työvoiman palvelukeskusten henkilöstö ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat.....	20
TAULUKOT	21
KUVIOT	21
LIITTEET	21

1. Johdanto

Tämä raportti on osa Kuusikko-kuntien asiantuntijaryhmän sosiaalityön raporttia.

Raportissa on selvitetty vuoden 2006 aikuisten palvelujen toimintatietoja ja henkilöstöresursseja. Ensimmäistä kertaa on pystytty vertailemaan aikuissosiaalityön tietoja edelliseen vuoteen. Samalla on tarkennettu aikuissosiaalityön määrittelyä.

Aikuissosiaalityön kokonaisasiakasmäärää henkilötunnus kertaalleen ei saada kunnissa tilastointijärjestelmistä, joten käytettävissä on ainoastaan asiakastietoja eri asiakasryhmistä. Luotettavimmat tiedot on saatavissa toimeentulotukea saaneista asiakkaista. Myös päihdehuollon hoito- ja eri asiakasryhmien asumispalvelujen asiakkaista on saatavissa tietoja, mutta eri palveluja saavien asiakkaiden päällekkäisyyttä ei tiedetä, joten asiakasmääriä ei voi laskea yhteen. Lisäksi aikuissosiaalityön asiakkaista jäivät puuttumaan ne henkilöt, jolle annetaan sosiaalityön kautta ohjausta ja neuvontaa. Asiakas voi asioida myös nimettömänä, jolloin asiakkaan tietoja ei kirjata asiakastietojärjestelmiin.

Vuodelta 2006 kerättiin ensimmäistä kertaa tiedot Työvoiman palvelukeskusten koko henkilöstömääristä. Henkilöstötiedot kerättiin yhteismäärinä kunnan, työvoimahallinnon ja Kelan osalta.

1.1 Aikuissosiaalityön ajankohtaiset muutokset

Äskettäin ilmestynyt Sosiaalibarometri-tutkimus (2007) tuottaa ajankohtaisarviota hyvinvoinnista, palveluista ja palvelujärjestelmästä ja näissä tapahtuvista muutoksista. Sosiaalibarometrissa ilmenee, että pitkäaikaistyöttömien sekä mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivien henkilöiden tilanne on pysynyt huonona.

Palvelujärjestelmällä on selkeästi vaikeuksia vastata näiden kaikkien vaikeimmassa tilanteessa olevien tuen tarpeisiin. Perusturvaetuuksien saamisessa syntyy edelleen viiveitä, jotka juontuvat osin viranomaisten tulkintojen poikkeavuudesta esimerkiksi arvioitaessa asiakkaan työkykyä. Ensisijaisten etuuskien riittämätön taso heijastuu toimeentulotuen tarpeeseen, jonka valmistelu- ja ratkaisukäytännöissä on nähty kehittämistarpeita (Sosiaalibarometri 2007).

Tukea talouslaman jälkeen-raportissa (Haapola, Kauppinen, 2007) todetaan, että uudet toimeentulotuen hakijat saavat tukea pääosin lyhytaikaisesti. Tukitarve pitkittyi selvimmin alle 20-vuotiaiden nuorten keskuudessa. Alle 20-vuotiaiden tuensaajien määrä on kasvanut lähes 40 % viimeisten kymmenen vuoden aikana. Toimeentulotuen pitkäaikaistumisen riski oli tässä ikäryhmässä niin suuri, että siihen tulee aikuissosiaalityössä kiinnittää erityistä huomiota.

Tämän tutkimuksen tuloksia ja muuta alan tutkimuksia yhteen vetäen voidaan todeta, että toimeentulotuella on eräänlainen kaksoistehtävä: se tarjoaa toisaalta tilapäistä taloudellista tukea huomattavan suurelle väestöosalle elämän murros- ja kriisivaiheissa, toisaalta pitkäaikaisen, joskin usein epäsäännöllisen vähimmäistoimeentulotuen niille asiakkaille, jotka ovat jo pitkälti syrjäytyneet palkkatyön yhteiskunnasta. Tämän kak-

soisroolin huomioon ottaminen/vastaaminen sekä vanhojen pitkäaikaisasiakkaiden että uusien tuenhakijoiden tarpeisiin, edellyttää kunnilta eriytynyttä toimeentulotukipolitiikkaa.

Tukikeston piteneminen kertoo lähes aina siitä, että asiakkaan toimeentulovaikeudet pitkittyvät ja vakavan köyhyyden riski kasvaa. Tukikeston vaikuttavia tekijöitä analysoimalla voidaan jäljittää niitä riskiryhmiä, joihin on aikuissosiaalityössä syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Tutkimuksessa myös todetaan, että kirjallisesta asiointitavasta ilman henkilökohtaista ja välitöntä kontaktia toimeentulotukipäätöksestä vastaavan työntekijään, on muodostunut usein ensisijainen hakemusten käsittelytapa. Tutkijan mukaan vaikuttaa siltä, että sosiaalialan tutkimus- ja kehittämistoiminnassakin mielenkiinto on kohdistunut lähes yksinomaan toimeentulotukiasioista vapautetun aikuissosiaalityön kehittämiseen. (Haapola, Kauppinen. 2007)

1.2 Aikuissosiaalityöhön liittyviä kehittämishankkeita

1.2.1 STM:n tehtävä rakenne ja mitoitussuositukset

STM on julkaissut suositukset sosiaalialan ammatillisen henkilöstön tehtävä rakenteista ja työnjaosta. <http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/11682/index.htx>

Tehtävä rakennetta koskevissa suosituksissa on jäsennetty sosiaalityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja lähihoitajien sekä päivähoitossa lastentarhanopettajien ja lähihoitajien tehtävien jakautumista asiakasprosessissa. Suositusten perustana on laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, joka tuli voimaan 1.8.2005.

Tehtävä rakennesuosituksien jälkeen työtä jatketaan laatimalla valtakunnalliset sosiaalialan henkilöstön mitoitussuositukset. Työ alkoi vuonna 2007 STM:n ja pilottikuntien kanssa ja työryhmän tehtävänä on laatia mitoitussuositukset vuoden 2008 loppuun mennessä. Kuusikko-kunnista ovat pilotteina mukana Helsinki, Vantaa ja Oulu. Tavoitteena on varmistaa henkilöstön tarkoituksenmukainen määrä ja oikea sijoittuminen niin, että asiakasprosessin toimivuus, palvelujen vaikuttavuus ja palvelujärjestelmän tulokellisuus paranevat. Kehittämistyö etenee kolmessa vaiheessa.

Ensimmäisessä vaiheessa kuvataan sosiaalihuollon henkilöstömitoituksen nykytila. Kartoitus on tarkoitus tehdä elokuun 2007 loppuun mennessä. Toisessa vaiheessa vertaillaan pilottikuntien välisiä eroja ja etsitään syitä mitoitusten eroille sekä tarkastellaan erityyppisten mitoitusten toimivuutta tai toimimattomuutta. Tässä vaiheessa kehitetään kriteereitä sille, millaisten ehtojen tulee täytyä toiminnassa palvelujen vaikuttavuuden tukemiseksi. Kolmannessa vaiheessa pilottikuntien kanssa yhdessä kehitetyt ja toimiviksi testatut mitoitusehdot arvioidaan kriittisesti. Arviointi tehdään benchmarking-prosessissa, jossa pilottikunnat ja niiden kanssa samantyyppiset kunnat vertaavat ja arvioivat henkilöstön mitoitusta ja sen toimivuutta. Benchmarking tapahtuu syksyllä 2007. Toimiviksi osoitettujen mitoituserusteiden pohjalta laaditaan valtakunnalliset mitoitussuositukset. Tehtävä rakennesuosituksien toimeenpanon etenemistä seurataan kunnissa vuoden 2010 loppuun saakka. (Hankesuunnitelmaluonnos 20.4.2007)

1.2.2 Vantaan aikuissosiaalityön tehtävärakenteen kehittämishanke

Vantaalla alkaa elokuussa 2007 vuoden 2009 loppuun kestävä aikuissosiaalityön tehtävärakenteen kehittämishanke "Sosiaaliohjauksen mahdollisuudet aikuissosiaalityössä". Tarkoituksena on selvittää ja selkeyttää tehtävärakennetta ja työnjakoa sosiaalityöntekijöiden, sosiaaliohjaajien ja etuuskäsittelijöiden välillä sekä pilotoida STM:n antamia suosituksia. Tavoitteena on löytää sosiaaliohjaajille sosiaalityön työprosessissa se työtehtävä, joka parhaiten palvelee asiakasta niin, että hän saa riittävän yksilöllisen tuen ja ohjauksen. Tavoitteena on myös sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työmenetelmien kehittäminen. Erityisen tärkeää on kehittää asiakasprosessin alkuvaiheeseen sijoittuvaa kokonaisvaltaista tilannearviointia sekä yksilökohtaisia ja asiakkaan arjen hallintaa ja toimintakykyä tukevia toimintamalleja.

Lääninhallitus on myöntänyt hankkeeseen tukea niin, että hankkeeseen on palkattu projekti-koordinaattori ja kuusi (6) sosiaaliohjaajaa. Koska tavoitteena on rakentaa sosiaaliohjaajille toimivaa työnkuva, tulevat kuusi sosiaaliohjaajaa työskentelemään erilaisten asiakasryhmien kanssa. Kaksi ohjaajaa tulee työskentelemään alle 25-vuotiaiden perheettömien nuorten aikuisten kanssa, kaksi perheellisten nuorten kanssa ja kaksi muiden aikuisten kanssa. Lisäksi Vantaalla sijoitetaan seitsemän (7) ohjaajaa asiakkaiden vastaanottoon ja alkuarviointiin. Kaikkien työtä ja työtehtäviä tullaan arvioimaan ja sitä kautta etsimään ne toimintamuodot, joissa sosiaaliohjaajien työpanos ja -taito on tuottaa parhaan tuloksen. (Maarit Sulavuori 8.6.07)

1.2.3 Tehty-hanke Helsingissä

Helsinki sai vuosille 2005-2007 lääninhallitukselta kehittämistä rahaa Tehty-hankkeeseen (Tehtävärakenteen ja työmallien kehittäminen sosiaalialan työssä). Hankkeen aikana on selvitetty ja mallinnettu sosiaalialan eri ammattiryhmien tehtävänkuvia ja työnjakoa. Kehittämistyö tapahtui lapsiperheiden ja aikuisten palvelujen perussosiaalityössä.

Tulokset aikuisten palveluissa:

- Linjaukset tehtäväkuvista ja tiimimalleista
- Käsitelmääritykset (ovat vielä kesken)
  - o huollollinen sosiaalityö, sosiaaliturvatyö, sosiaaliohjaus, yksilötyö, yhteisötyö ja rakenteellinen sosiaalityö.
- Tehtäväkuvat
  - o etuuskäsittelijä, sosiaaliohjaaja, sosiaalityöntekijä, erityissosiaalityöntekijä ja johtava sosiaalityöntekijä.

Tulokset lapsiperheiden palveluissa:

- Linjaukset tiimimalleista
- Käsitelmääritykset
  - o ennaltaehkäisevä työ, varhainen tuki ja lastensuojelu
- Tehtäväkuvat
  - o kodinhoitaja/lähihoitaja varhaisessa tuessa ja lastensuojelussa, sosiaaliohjaaja varhaisessa tuessa ja lastensuojelussa, sosiaalityöntekijä lastensuojelussa, erityissosiaalityöntekijä ja johtava sosiaalityöntekijä.

Helsinki on saanut jatkorahoitusta hankkeelle vuosille 2007-2009 ja tehtävärakenteiden, tiimimallien ja käsitteiden selvitystä ja linjausta laajennetaan mm. vanhusten sosiaalityöhön ja sijaishuoltoon.

Lisätietoja Tehty1-hankkeesta: <http://www.socca.fi/tehty/index.htm>

1.2.3 Tampereen seutukunnan seitsemän kunnan yhteinen aikuissosiaalityön kehittämishanke

Hankkeessa mukana olevat kunnat ovat Tampere, Nokia, Ylöjärvi, Kangasala, Pirkkala, Lempäälä ja Vesilahti

Hanketta hallinnoi Nokian kaupunki. Hankkeen toteutusaika on 5/2007 – 10/2009.

Hankkeen tavoitteena on aikuissosiaalityön tehtävärakenteen, toimintamallien ja työn sisältöjen kehittäminen sekä yhteistyön edistäminen eri toimijoiden kesken.

Päätavoitteet tarkemmin:

1. Toiminnan rakenteiden kuvaaminen sekä käsitteiden ja tehtäväkuvien määrittely aikuissosiaalityössä
2. Toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto seutukunnan kunnissa
3. Vastata työmarkkinatuki uudistuksen tuomiin haasteisiin
  - a. aikuissosiaalityön sisällöllisellä kehittämisellä ja
  - b. vahvistamalla yhteistyötä eri toimijoiden välillä, erityisesti Työvoiman palvelukeskuksen kanssa

Hankkeen organisointi:

Hankekoordinaattori (koko hankkeen ajalle)

Kaksi kehittäjätyöparia (ajalle 8/2007 – 7/2009)

- Tampereen kaupungin sosiaaliasemien yhteinen kehittäjätyöpari
- ympäristökuntien yhteinen kehittäjätyöpari
- kehittäjätyöparina toimivat sosiaalityöntekijä ja sosionomi (AMK)

(Lähteet: Sosiaalialan kehittämishanke Alueellinen toimintaohjelma 2007 Pikassos Oy 20.12.2006, Hankesuunnitelman luonnos 2006) Yhteystiedot: Nokian kaupungin sosiaalityön johtaja Erja Kovalainen puh. (03) 3118 8246, e-mail: etuni.mi.sukunimi@nokiankaupunki.fi

2. Aikuissosiaalityön toimintatiedot

Aikuissosiaalityön toimintatietoja kerättiin samalla tiedonkeruupohjalla kuin vuodelta 2005, jotta vuositietoja voitaisiin vertailla ja saataisiin selville, kuinka luotettava vuonna 2005 käytetty tietopohja oli.

Toimeentulotuen asiakas- ja kustannustiedot ovat luotettavia, mutta päihdehuollon ja erilaisten asumispalvelujen tietoja kunnat joutuvat keräämään eri tarkoituksiin tehdyistä tilastoista. Vertailukelpoisten tietojen saaminen on vaikeaa ja niiden tuottaminen vie

yleensä aikaa. Yksittäisten palvelujen tiedot ovatkin jonkin verran täydentyneet vuodesta 2005, mutta kokonaisuudessaan vuoden 2006 toimintatiedot ja kustannukset vastaavat hyvin vuoden 2005 tietoja.

2.1 Aikuissosiaalityön asiakkaat

Aikuissosiaalityön asiakkaiden yhteismäärä ”henkilötunnus kertaalleen” on yhä vaikea arvioida. Aikuissosiaalityön asiakkaat saavat yleensä useita eri palveluja vuoden aikana, joten eri palveluja käyttävien asiakkaiden määriä ei voi laskea yhteen.

Aikuissosiaalityön suurimmat asiakasryhmät ovat toimeentulotukea saavat ja päihdehuollon hoito- ja asumispalveluja käyttävät sekä erilaisia asumispalveluja käyttävät asiakkaat. Tarkastelussa eivät ole mukana vanhus- ja vammaispalvelujen asiakkaat. Myöskään maahanmuuttajia tai sosiaalipäivystyksen asiakkaita ei ole mukana selvityksessä.

Toimeentulotuen asiakkaita tilastoidaan kunnissa sekä kotitalouksina että henkilöinä. *Aikuissosiaalityön asiakastietona* toimeentulotuessa käytetään kaikkien toimeentulotukea saavien aikuisasiakkaiden määrää. Aikuisasiakkaiden määrä saadaan toimeentulotukea saaneiden perhetiedoista laskemalla yhteen yksinasuvat, yksinhuoltajat ja kahden aikuisen perheistä molemmat aikuiset. Turun ja Tampereen toimeentulotuen asiakkaista on työntekijöihin suhteutettaessa poistettu lapsiperheiden palveluissa toimeentulotukipalvelun saavat aikuiset (=yksinhuoltajat sekä lapsiperheet).

Päihdehuollon asiakastietona ovat A-klinikan, nuorisoaseman sekä asumis- ja laitoshoidon palveluja päihdeongelman vuoksi saaneet.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja käyttäneet ovat kolmas eritelty asiakasryhmä. Näiden asiakkaiden asumispalvelujen hallinnointi voi tapahtua sosiaalitoimen tai terveydenhuollon organisaatiossa.

Neuvonta- ja ohjauspalveluja käyttäviä asiakkaita ei tilastoida sosiaalipalveluissa.

Taulukko 1. Eri palvelujen asiakasmääriä aikuisten palveluissa 2006 (Kuusikko 2005)

Toimeentulotuen asiakkaat 2006	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko 2006	Kuusikko 2005
Aikuiset tt-tuen asiakkaat (Yksinäiset+yksinhuoltajat+parit* 2)	39 567	9 756	11 695	11 914	14 686	8 310	95 928	100 697
Aikuiset tt-tuen asiakkaat, joita palvelullaan aikuissosiaalityön yksikössä	39 567	9 756	11 695	8 198	10 216	8 310	87 742	
Päihdehuollon palvelujen asiakastietoja 2006								
A-klinikat ja nuorisoasemat	7 601	1 632	1 525	1 485	2 738	1 377	16 358	16 590
Asumispalvelut	502	126	304	594	487	177	2 190	2 379
Laitoshoito(katkaisu- ja kuntoutushoito)	2 470	1 221	852	627	997	440	6 607	6 857
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakastietoja 2006*								
Asiakkaat tuki- ja palveluasunnoissa	1 439	169	221	243	255	153	2 480	2 489
Asunnottomien asumis ja laitospalvelujen asiakastietoja 2005**								
Kunnan tilastoimat asunnottomat	..	282	71	225	302	110	990	1 215
ARAN tilastossa asunnottomia 11/2006	3 065	443	496	335	544	117	5 000	4 939

*Tampere: Mukana Sopimusvuoren asumisyks.+ muiden kunt.kotien asukkaat.

**Tampere:Ensisuojassa ja Palhoniemen huoltokodissa asuneet. Vantaa: Luokittelemattomat asumispalvelut.

Turku: Sillankorvan asiakkaat. Oulu: Kenttätie+tukiasunnot

Toimeentulotuen asiakkaat ovat vähentyneet Kuusikon kunnissa muutaman viime vuoden ajan työttömyyden hellittäessä. Vuonna 2006 toimeentulotuen aikuisasiakkaita oli noin 96 000 henkilöä ja vuotta aiemmin heitä oli noin 100 000 henkilöä.

Päihdehuollon A-klinikan ja nuorisoasemien (mukana on myös alle 18-vuotiaita) avopalveluja sai noin 16 000 henkilöä ja laitospalveluja (katkaisu- ja kuntoutushoitoa) noin 6 600 henkilöä vuonna 2006.

Päihdehuollon asumispalveluissa oli noin 2 000 asiakasta ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa noin 2 500 asiakasta. Helsingissä, Vantaalla, Turussa ja Tampereella mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut olivat sosiaalitoimen puolella. Espoossa nämä palvelut olivat terveydenhuollon tulosityksikössä ja Oulussa mielenterveys- ja vammaispalvelujen yksikössä vuonna 2006.

Kunnat tilastoivat asunnottomia hyvin erilaisin tavoin eikä tilastoista saada tietoja henkilötunnus kertaalleen. Asunnottomien asiakkaiden määränä onkin tarkoituksenmukaisinta käyttää tässä yhteydessä kuntien ARA:lle (Valtion asuntorahasto) ilmoittamia arvioita asunnottomien määristä poikkileikkaustilanteessa marraskuussa. Asunnottomia oli tilaston mukaan 5 000 henkilöä Kuusikon kunnissa marraskuussa 2006. Liitteessä 4 ovat Kuusikon kuntien antamat tiedot Aralle.

2.1.1 Aikuissosiaalityön asiakkaiden osuus kunnan väestöstä

Toimeentulotuen aikuisasiakkaiden määrä oli vajaa 8 % Kuusikko-kuntien aikuisista asukkaista (18+v 1.1.2007).

Päihdehuollon A-klinikan tai nuorisoaseman palveluja sai 1,3 % ja päihteiden vuoksi laitoshoitoa sai 0,5 % Kuusikko-kuntien aikuisista asukkaista. Eri syiden vuoksi asu-

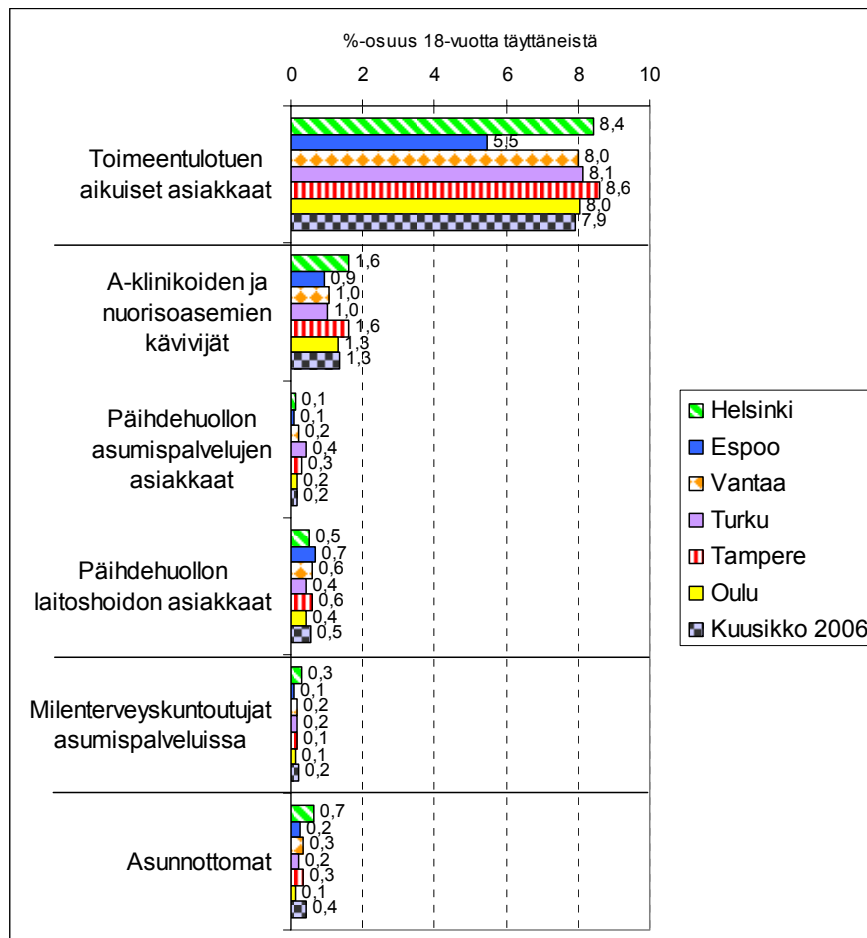
mispalveluja saavia oli 0,4 % Kuusikko-kuntien aikuisista asukkaista. Arvio asunnottomien määrästä oli keskimäärin 0,4 % aikuisväestöstä.

Taulukko 2. Aikuisten palvelujen asiakkaita %-osuus 18-vuotta täyttäneestä väestöstä 2006

Toimeentulotuen aikuisasiakkaita % 18 vuotta täyttäneistä 2006								
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko 2006	Kuusikko 2006
Aikuiset toimeentulotuen asiakkaat	8,4	5,5	8,0	8,1	8,6	8,0	7,9	95 928
Päihdehuollon palveluja saaneita % 18-vuotta täyttäneestä väestöstä 2006								
A-klinikat ja nuorisoasemat*	1,6	0,9	1,0	1,0	1,6	1,3	1,3	16 358
Asumispalvelut	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	2 190
Laitoshoido(katkaisu- ja kuntoutushoito)	0,5	0,7	0,6	0,4	0,6	0,4	0,5	6 607
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaita % 18 vuotta täyttäneestä väestöstä 2006								
Asiakkaat tuki- ja palveluasunnoissa	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	2 480
Asunnottomia % 18 vuotta täyttäneestä väestöstä 2006								
ARAN tilastossa asunnottomia 11/2006	0,7	0,2	0,3	0,2	0,3	0,1	0,4	5 000

* Nuorisoasemilla asiakkaina myös alle 18-vuotiaita.

Kuvio 1. Aikuisten palvelujen asiakkaiden %-osuus 18-vuotta täyttäneestä väestöstä 2006

2.2 Aikuissosiaalityön suoritteet

Aikuissosiaalityön suoritteina kerättiin toimeentulotukipäätökset päätöksentekijän mukaan kuten vuonna 2005. Vuonna 2006 saatiin useammasta kunnasta tietoja päätöksentekijän nimikkeestä.

2.2.1 Toimeentulotuen päätökset

Toimeentulotukilakia muutettiin vuoden 2006 alussa jakamalla toimeentulotuki perustoimeentulotukeen (perusosa ja muut perusmenot) ja täydentävään toimeentulotukeen (erityismenot). Ehkäisevää toimeentulotukea kunta myöntää päättämiensä perusteiden mukaisesti sosiaalisen turvallisuuden ja omatoimisen suoriutumisen edistämiseksi sekä syrjäytymisen ja pitkäaikaisen toimeentulotukiriippuvuuden ehkäisemiseksi.

Kunta ja valtio osallistuvat perustoimeentulotuen rahoitukseen 1.1.2006 alusta alkaen yhtä suurin osuuksin. Vastaavasti kunta osallistuu yli 500 päivää työmarkkinatukea saaneen työttömän henkilön (joka ei ole aktivointitoimenpiteiden piirissä) työmarkkinatuen kustannuksiin valtion ohella yhtä suurella osuudella.

Lisäksi 1.9.2006 lähtien toimeentulotukilakia muutettiin siten, ettei toimeentulotuen perusmenojen asumismenoihin enää sisällytetty asiakkaan 7 % omavastuuosuutta. (Opas toimeentulotukilain soveltajille, STM julkaisuja 2007:11 ja Laki työttömyysturvalain muutoksesta 1217/2005).

Käytännössä vuoden 2006 alussa voimaan tullut toimeentulotukilain muutos merkitsi sitä, että perustoimeentulotuen ja kunnan vastuulle jäävien täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset ja maksatus täytyi erotella entistä tarkemmin toisistaan. Toimeentulotukipäätösten määrä on kasvanut kunnissa, joissa päätökset tehdään erikseen eri toimeentulotukimuodoista (perustoimeentulotuki, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki); Helsinki, Espoo, Tampere ja Oulu. Näistä teknisistä syistä päätösmäärä Kuusikon kunnissa onkin kasvanut keskimäärin 9 % vuodesta 2005. Näiden kahden vuoden päätösmäärien vertailu ei ole sen vuoksi mielekäästä, koska päätöksenteon perusteet ovat muuttuneet niin ratkaisevasti.

Toimeentulotuen päätökset 2005 ja 2006			
	2005	2006	Muutos %
Helsinki	200 154	218 830	9,3
Espoo	49 872	54 150	8,6
Vantaa	66 208	65 916	-0,4
Turku	64 542	68 749	6,5
Tampere	56 277	65 593	16,6
Oulu	36 158	42 669	18,0
Kuusikko	473 211	515 907	9,0

Toimeentulotukipäätösten delegointi

Sosiaalityön asiantuntijaryhmä päivitti Kuusikon toimeentulotukiryhmän vuotta 2005 koskevan toimeentulotuen päätöksentekoa kuvaavan selvityksen niin, että se vastaa vuoden 2006 käytäntöjä. (Kuuden suurimman kunnan toimeentulotuki 2005)

Vuonna 2006 sosiaalityöntekijät ja johtavat sosiaalityöntekijät tekivät päätöksiä kaikista toimeentulotuen eri lajeista ja takaisinperinnästä (perus, täydentävä ja ehkäisevä).

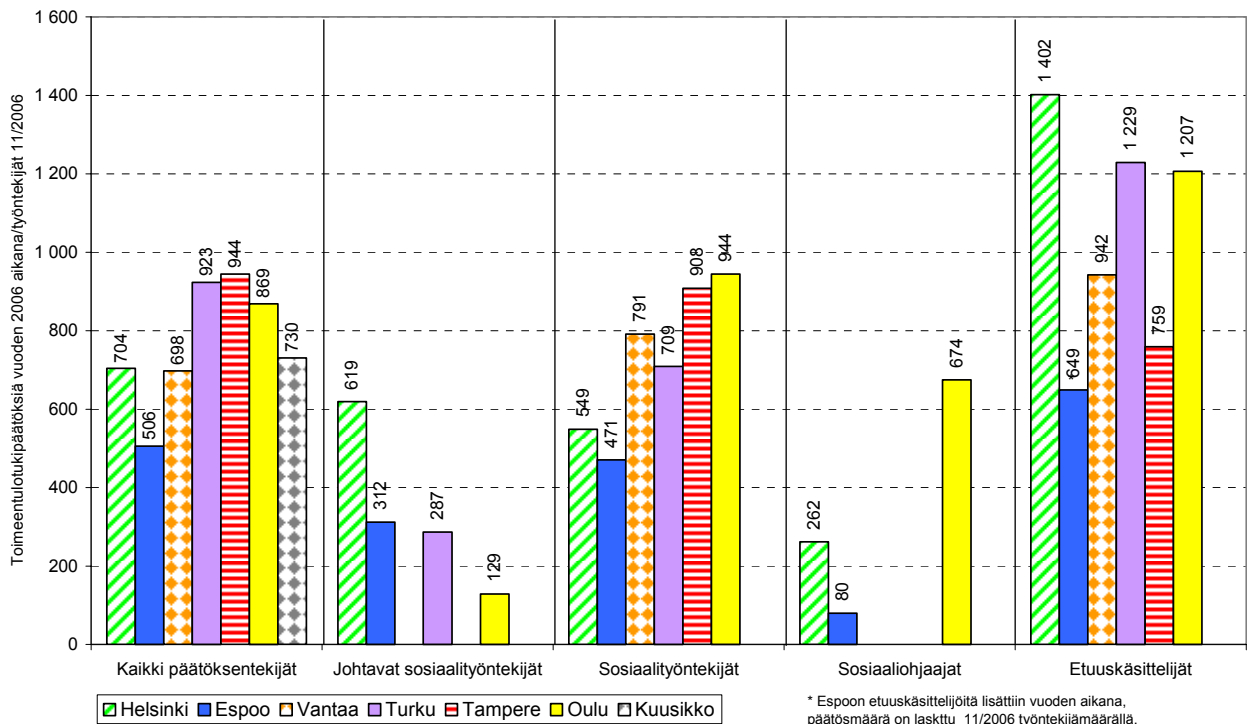
Sosiaaliohjaajilla oli yleisimmin valtuudet tehdä perus- ja täydentävän toimeentulotuen päätöksiä ja rajoitetusti ehkäisevän toimeentulotuen päätöksiä.

Etuskäsittelijöiden päätettävissä olivat yleisesti (kirjallisesti tehdyt hakemukset) perustoimeentulotuen myöntäminen sekä asiakassuunnitelmaan kirjatun täydentävän toimeentulotuen myöntäminen. (Liite 5)

2.2.2 Aikuissosiaalityön toimeentulotukipäätökset päätöksentekijää kohden työntekijänimikkeittäin

Toimeentulotuesta kerättiin vuonna 2005 ja 2006 tehtyjen päätösten määrä jaoteltuna päätöksentekijän vakanssinimikkeen mukaisesti. Päätösten määrä ei ole välttämättä paras mittari toimeentulotussa. Toimeentulotuen hakemukset kuvaisivat työtilannetta paremmin. Delegointisäännösten mukaisesti hakemuksen voi valmistella työntekijä, joka ei saa allekirjoittaa päätöstä. Tällöin päätös kirjautuu päätöksen tekijälle eikä valmistelijalle, joka kuitenkin teki varsinaisen selvittelytyön päätöksenteon pohjaksi.

Kuvio 2. Toimeentulotukipäätösten määrä päätöksentekijää kohti nimikkeittäin vuonna 2006

Vuonna 2005 toimeentulotuen päätöksiä päätöksentekijää kohti oli Kuusikon kunnissa keskimäärin 685 päätöstä ja vuonna 2006 päätöksentekijää kohden oli 730 päätöstä. Päätösmäärä päätöksentekijää kohti kasvoi merkittävästi vuonna 2006 Helsingissä, Turussa ja Tampereella. Päätösten määrät kasvoivat pääosin toimeentulotukilain muutosten aiheuttamien teknisten syiden vuoksi; kunnissa alettiin eritellä perustoimeentulotukena tehdyt päätökset, mikä merkitsee että

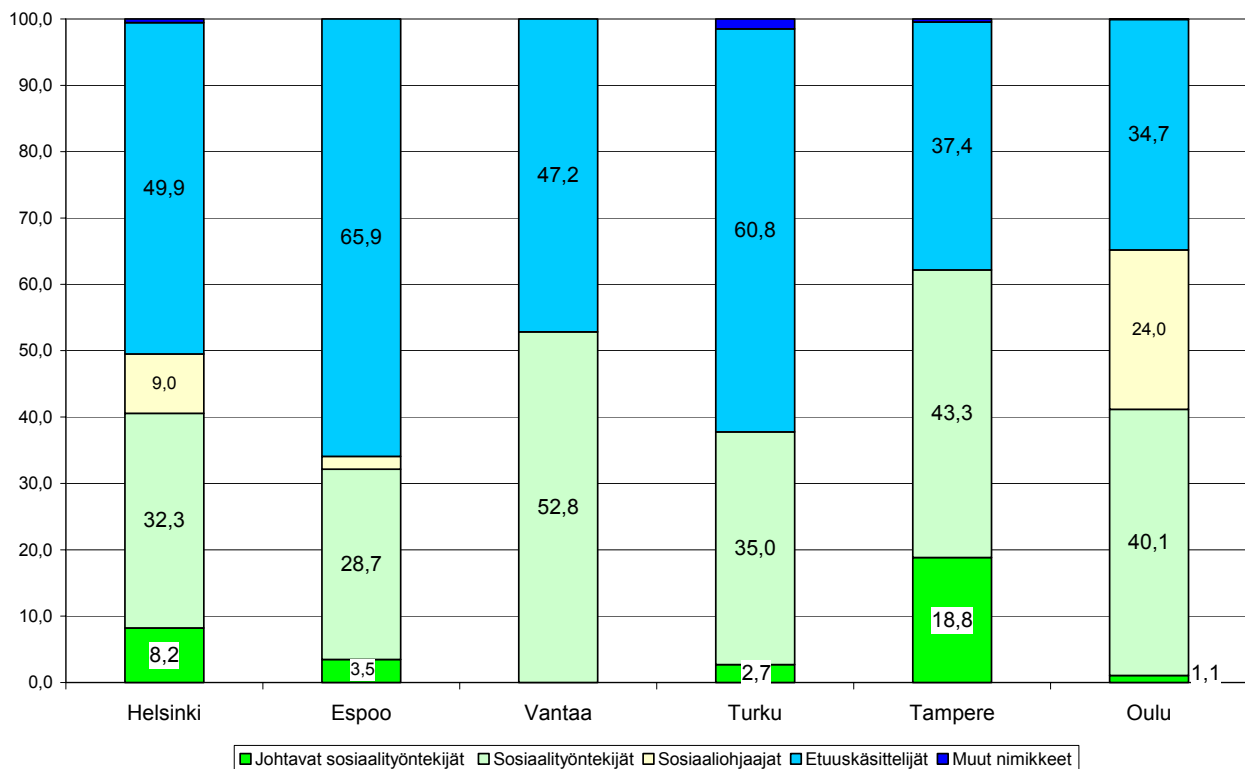
	Toimeentulotuen päätöksiä /pätöksentekijä			
	2005	2006	Muutos	%
Helsinki	624	704	12,8	
Espoo	536	506	-5,6	
Vantaa	765	698	-8,8	
Turku	855	923	8,0	
Tampere	793	944	19,1	
Oulu	851	869	2,1	
Kuusikko	685	730	6,6	

osassa kuntia eri toimeentulotukimuotojen päätökset tehdään erillisinä samalle asiakkaalle.

Nimikkeittäin tarkasteltuna sosiaalityöntekijöiden ja etuuskäsittelijöiden tekemien päätösten määrä erosi eniten Helsingissä, jossa etuuskäsittelijät tekivät noin 1 400 päätöstä ja sosiaalityöntekijät 600 päätöstä vuodessa.

Espoossa etuuskäsittelijöitä lisättiin vuoden 2006 aikana 11 henkilöllä, mutta heidän työpanoksensa ei ollut käytössä koko vuotta. Päätösmäärä työntekijää kohti on täten alhaisempi kuin todellisuudessa. Espoossa etuuskäsittelijät myös toimeenpanevat tekemiensä päätösten maksut ja laskut, joka myös alentaa päätösten määrää verrattuna kuntiin, joissa on erikseen maksataushenkilöstöä.

Kuvio 3. Toimeentulotukipäätökset, %- osuus tehdyistä päätöksistä nimikkeittäin

Espoossa ja Turussa etuuskäsittelijät tekivät vuonna 2006 yli 60 % toimeentulotuen päätöksistä. Helsingissä ja Vantaalla etuuskäsittelijöiden osuus oli vajaa 50 % päätöksistä ja Oulussa sekä Tampereella etuuskäsittelijät tekivät vajaat 40 % päätöksistä.

Helsingissä ja Oulussa tehtävärakennemuutos on hajauttanut päätöksentekoa useammalle henkilöstöryhmälle. Jos Helsingin ja Oulun etuuskäsittelijöiden ja sosiaaliohjaajien yhteensä tekemien päätösten %- osuutta vertaa muihin kuntiin, niin luvut ovat vastaavat kuin Espoossa ja Turussa etuuskäsittelijöiden tekemät päätökset.

Oulussa sosiaaliohjaajien tekemien päätösten osuus kaikista kunnan toimeentulotukipäätöksistä oli Helsinkiin verrattuna suuri, noin neljännes päätöksistä. Oulussa sosiaaliohjaajat (5 henkilöä) toimivat kirjallisessa toimeentulotukiprosessissa eli he tekevät vastaavaa työtä kuin etuuskäsittelijät. Myös Helsingissä suurin osa sosiaaliohjaajista tekee toimeentulotukipäätöksiä – vuonna 2006 kuitenkin osa heistä teki vielä muuta

työtä kuin sosiaaliturvatyötä. Muissa kunnissa ei juurikaan ollut sosiaaliohjaajia toimeentuloturvan päätöksiä tekemässä.

Vantaalla sosiaalityöntekijät tekivät yli 50 % toimeentulotuen päätöksistä. Muissa kunnissa sosiaalityöntekijöiden osuus päätöksistä vaihteli 29 % - 40 %:n välillä. Vantaan korkean luvun yhtenä syynä on, että siellä johtavien sosiaalityöntekijöiden tekemiä päätöksiä ei erotella sosiaalityöntekijöiden tekemistä. Tampereella ja Helsingissä johtavat sosiaalityöntekijät tekivät päätöksistä suuremman osuuden kuin muissa kunnissa.

Johtavien sosiaalityöntekijöiden suureen osuuteen päätöksistä on useita eri syitä. Uusilla työntekijöillä ei tavallisesti ole päätösoikeutta, vaan päätöksen allekirjoittaa johtava sosiaalityöntekijä. Muuna syynä voivat olla delegointivaltuudet: etuuskäsittelijät tekevät eniten päätöksiä ja heille delegoitu päätösoikeus on rajoitetuin, jolloin johtavat sosiaalityöntekijät allekirjoittavat laajennetun päätöksen. Kyse voi olla myös erilaisista toimintakäytännöistä eri toimistoissa.

2.3 Aikuissosiaalityön muita suoritettietoja

Aikuissosiaalityön varsinaisia suoritettietoja ei ole käsitelty aiemmin, joten taulukossa 3 ovat esillä vertailuna myös vuoden 2005 sosiaalityön ryhmän kokoamat suoritettiedot Kuusikko kuntien päihdehuollon ja eri asumispalvelujen suoritteista yhteensä. Luvuissa ei ole suuria eroja kahden vuoden välillä.

Taulukko 3. Eri palvelumuotojen suoritettietoja aikuisten palveluissa 2006 ja 2005

Päihdehuollon palvelujen toimintatietoja 2006

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko 2006	Kuusikko 2005
A-klinikat ja nuorisoasemat (käynnit)	79 590	16 182	17 648	14 054	38 916	6 779	173 169	179 442
Asumispalvelut(asumisvuorokaudet)	84 564	22 795	25 427	98 251	37 431	37 776	306 244	297 299
Laitoshoito(katkaisu- ja kuntoutushoito) hoitovrk:t	71 157	33 831	39 803	13 680	25 481	6 269	190 221	190 010
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen toimintatietoja 2006*								
Tuki- ja palveluasuntojen asumisvuorokaudet	508 841	46 700	62 975	88 695	71 430	44 222	822 863	806 134
Asunnottomien asumis ja laitospalvelujentoimintatietoja 2006**								
Asunnottomille tarkoitettujen tilapäisasumisen vuorokaudet	1 123 351	..	10 671	8 086	28 210	12 027	1 182 345	1 129 527

*Tampere: Mukana Sopimusvuoren asumisyks.+ muiden kunt.kotien asukkaat.

**Tampere:Ensisuojassa ja Palhoniemen huoltokodissa asuneet.Turku: Sillankorvan asiakkaat. Oulu: Kenttätie+tukiasunnot Vantaa: luokittelemattomien asumispalvelujen vuorokaudet, Oulu: Timosenkoti sekä luokittelemattomat asumispalvelut.

Vertaamalla taulukon 1 asiakaslukuja suoritettietoihin, saadaan suhdelukuja, jotka kertovat asiakkaan keskimääräisestä palvelun käytöstä.

A-klinikan asiakas teki vuoden aikana keskimäärin 11 käyntiä A-klinikalle. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokausia asiakasta kohti oli keskimäärin 140 vrk eli keskimääräinen asumisaika oli 4-5 kk vuodessa. Katkaisu- ja kuntoutushoidon asiakasta kohti oli keskimäärin 29 hoitovuorokautta (vajaa kk). Mielenterveyskuntoutujien asumisvuorokaudet asiakasta kohti olivat 332 vrk/asiakas eli useimmiten kyseessä on py-

syvä asumismuoto. Käytännössä mielenterveyskuntoutujien asumisjaksot kestävät useita vuosia.

Kuusikon kuntien mielenterveyskuntoutujien asumisvuorokaudet muutettuina kokovuotiseksi asumispaikoiksi olivat noin 2 200 asumispaikkaa kun taas päihdehuollon kokovuotisia asumispaikkoja oli runsaat 800. Asunnottomien asumisvuorokausista puolestaan muodostui runsaan 3 200 kokovuotisen asumispaikan verran.

2.4 Aikuissosiaalityön kustannukset

Toimeentulotuen, päihdehuollon palvelujen ja eri ryhmien asumispalvelujen kustannukset olivat noin 280 miljoonaa euroa vuonna 2006. Toimeentulotuen kustannukset (ilman pakolaisia ja paluumuuttajia) olivat vuonna 2006 175,4 miljoonaa euroa (+1 % vuodesta 2005).

Päihdehuollon kustannukset olivat 54 miljoonaa euroa (+0,5 % vuodesta 2005). Vaikka päihdehuollon palvelujen käyttäjien osuus väestöstä on huomattavasti pienempi kuin toimeentulotukea saavien osuus, kustannukset olivat kuitenkin lähes kolmanneksen toimeentulotuen kustannuksista (kuviot1 ja 4).

Muiden kuin päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset olivat yhteensä noin 50 miljoonaa euroa (+10 % vuodesta 2005, tiedot täydentyneet).

Taulukko 4. Aikuisten palvelujen kustannuksia vuonna 2006 (Kuusikko 2005)

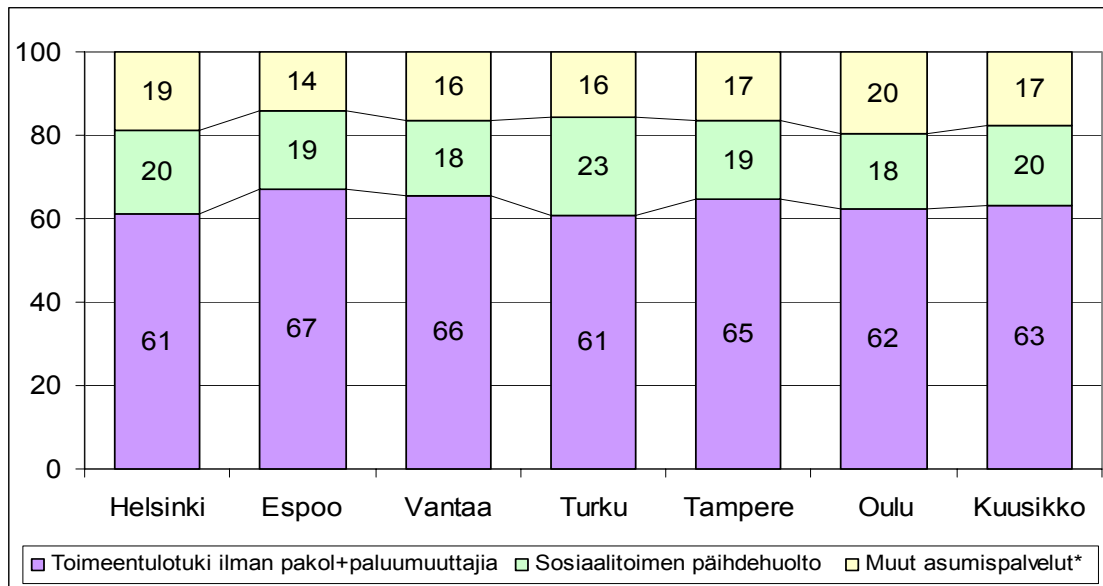
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko 2006	Kuusikko 2005
Toimeentulotuen kustannukset ilman pakol+paluumuuttajia 2006	75,8	21,8	26,2	17,7	23,2	10,7	175,4	174
Sosiaalitoimen** päihdehuollon kustannukset 2006	24,5	6,1	7,1	6,8	6,8	3,1	54,4	54
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kustannukset 2006	11,3	3,4	4,9	4,0	4,7	2,7	30,9	28
Asunnottomien kustannukset 2006*	12,3	1,2	1,6	0,6	2,1	1,1	18,9	18
Edellä mainitut palvelut yhteensä	123,9	32,5	39,9	29,1	36,7	17,6	279,6	273

* Sisältää Vantaan luokittelemattomat asumispalvelut 1,4 milj.eur ja Oulun Timosenkodin kustannukset 0,660 milj eur. Oulun asunnottomien kustannukset laskettu keskim. kustannukset*Aran asiakasmäärä.

** Kustannukset A-klinikasta, nuorisoesemasta, asumispalveluista sekä katkaisu- ja kuntoutushoidosta.

Kuviossa 4 on tarkasteltu, miten aikuissosiaalityön kustannukset jakautuivat eri palveluihin.

Kuvio 4. Aikuissosiaalityön kustannusten %-osuus palveluittain

Toimeentulotuen osuus aikuissosiaalityön suurimpien asiakasryhmien kustannuksista olivat runsaat 60 %, päihdehuollon ja asumispalvelujen kustannukset olivat molemmat noin 20 % kokonaiskustannuksista.

Asiakasta kohti laskettuna kustannukset olivat suurimmat mielenterveyskuntoutujien ja päihdehuollon asumispalveluissa.

Suoritetta kohti laskettuna A-klinikan käynnin keskimääräinen kustannus oli 73 euroa käynniltä, päihdehuollon asumisvuorokausi maksoi 46 euroa ja laitoshoidon maksoi 127 euroa hoitovuorokautta kohti. Mielenterveyskuntoutujien asumisvuorokausi maksoi 37 euroa. Mielenterveyskuntoutujat asuvat usein pysyvästi mielenterveyskuntoutujille tarkoitetuissa asumisyksiköissä.

Kustannukset asiakasta kohti 2006	
Toimeentulotuki	1 828
A-klinikka	894
Päihdehuollon laitoshoidon	3 372
Päihdehuollon asumispalvelut	6 389
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut	12 169

3. Aikuissosiaalityön henkilöstö

Aikuissosiaalityön palvelujen henkilöstöstä kerättiin tietoja sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, etuuskäsittelyn ja maksatushenkilöstön määristä. Henkilöstömäärä on laskettu kunnan vakanssien mukaan, vaikka raportissa puhutaankin henkilöstömäärästä. Kuusikon kunnista kerättiin aikuisten sosiaalityön, sosiaaliohjauksen ja toimeentulotukityön vakanssimäärät 30.11.2006 tilanteesta. Tiedot koottiin vastaavalla tavalla kuin marraskuussa 2005.

Sosiaalityön henkilöstöön kuuluvat johtavat sosiaalityöntekijät, erityissosiaalityöntekijät ja sosiaalityöntekijät. Sosiaaliohjauksen henkilöstöön kuuluvat sosiaaliohjaajat, ohjaajat ja muut vastaavaa työtä tekevien työntekijöiden vakanssinimikkeet. Toimeentulotuen henkilöstöön kuuluvat etuuskäsittelijät ja maksatushenkilöstö. Toimeentulotuen henkilöstö on rajattu tässä kapeaksi, koska tosiasiallisesti sekä sosiaalityön että sosiaaliohja-

uksen henkilöstö tekee myös toimeentulotukipäätöksiä. Koko aikuissosiaalityön henkilöstö sisältää kaikki em. henkilöstöryhmät.

Henkilöstövakanssien keräämisen käsitelmääritykset ovat liitteessä 2. Henkilöstöluvut perustuvat kuntien keskitetyn henkilöstöyksikköjen antamiin tietoihin.

3.1 Aikuissosiaalityön henkilöstön määrä

Kuusikon kunnissa oli marraskuussa 2006 sosiaalityöntekijän pätevyyttä vaativia aikuissosiaalityön vakansseja yhteensä 345 (347 vuonna 2005) ja sosiaaliohjauksen vakansseja 131 (117). Etuuskäsittelijöiden vakansseja oli 244 (233) ja maksatushenkilöstöä 93 (89).

Taulukko 5. Kuusikko kuntien aikuissosiaalityön henkilöstömäärä 30.11.2006

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Johtava sosiaalityöntekijä	29	6	9	7	4	3	57
Sosiaalityöntekijä	129	33	44	34	32	16	288
Sostyön pätevyyttä edellyttävät nimikkeet yht.	158	39	53	41	36	19	345
Sosiaaliohjaajat	75	13	9	0	2	13	112
Ohjaajat, asumisohjaajat	5	0	5	0	0	0	10
Muut nimikkeet	5	3	0	0	1	0	9
Sosiaaliohjaajat ja vastaavat yht	85	16	14	0	3	13	131
Etuuskäsittelijät	78	55	33	34	33	11	244
Maksatushenkilöstö	67	5	17	0	0	4	93
Etuuskäsittelijät ja maksatus yht	145	60	50	34	33	15	337
Kaikki yhteensä	388	115	117	75	72	46	812
erotus 2006-2005	1	17	8	-2	1	0	26

Sosiaalityön raporttia varten kerättyjen aikuissosiaalityön vakanssien määrä Kuusikko kunnissa oli lisääntynyt kaikissa kunnissa paitsi Turussa. Tietojen tarkkuuteen vaikuttaa kuitenkin se, mitkä ”muut vastaavat” -vakanssinimikkeet kunakin vuonna kunnassa kerätään mukaan.

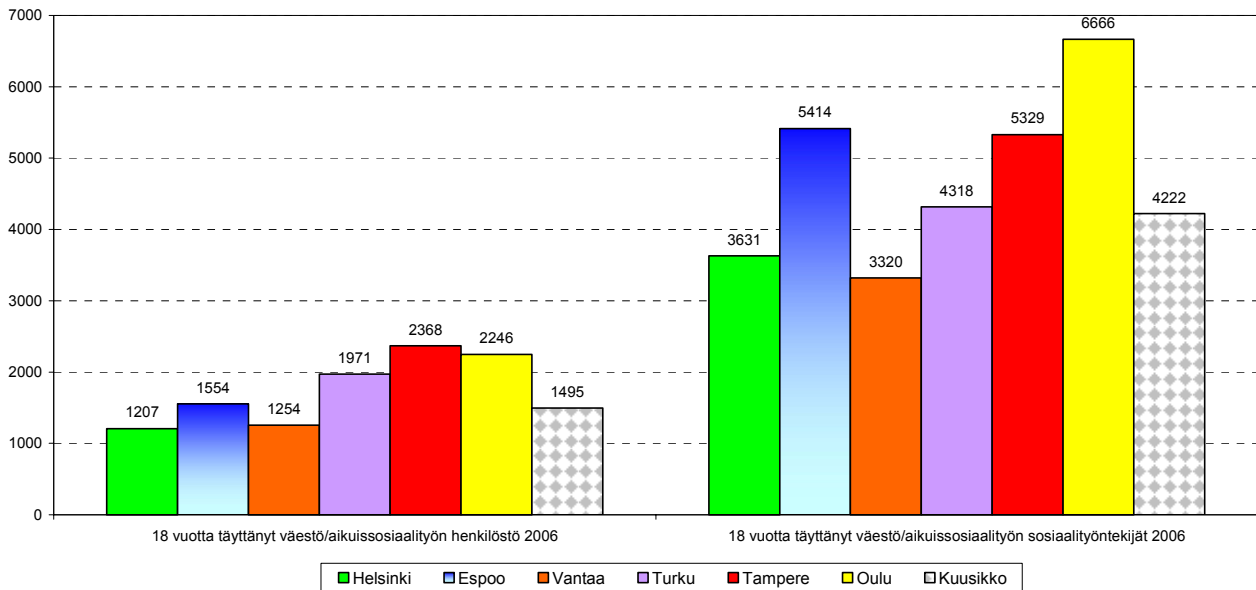
Vakanssimäärien muutokset osoittavat joka tapauksessa kuntien henkilöstörakenteen muutossuunnan; sosiaalityöntekijöiden määrä vähenee ja sekä sosiaaliohjaajien että etuuskäsittelijöiden määrä lisääntyy.

3.1.1 Aikuissosiaalityön henkilöstömäärä suhteessa väestöön

Henkilöstömääriä verrattiin koko aikuissosiaalityön henkilöstön ja pelkästään sosiaalityöntekijöiden pätevyyttä edellyttävien vakanssien osalta aikuisväestöön (yli 18-vuotiaat).

Kuvio 5. Aikuisikäisen väestön määrä 1.1.2007 suhteutettuna aikuissosiaalityön koko henkilöstömäärään ja sosiaalityöntekijöiden määrään marraskuussa 2006

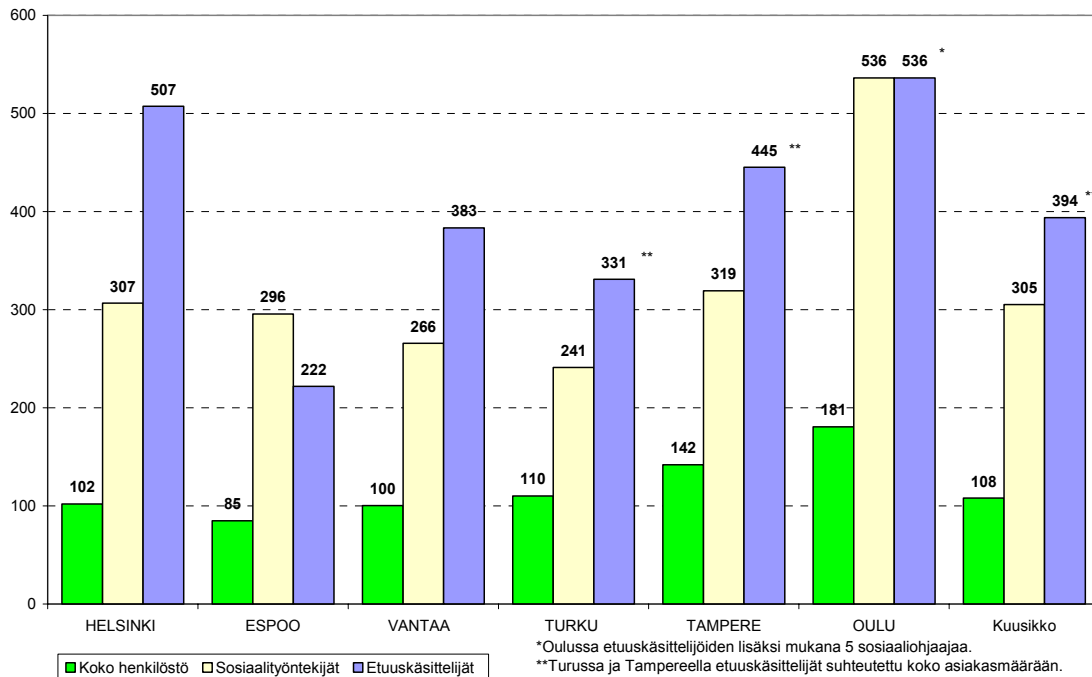
Kuusikko kunnissa oli noin 1 500 yli 18-vuotiasta asukasta jokaista aikuissosiaalityön työntekijää kohden. Luku on pysynyt samana verrattuna vuoteen 2005. Jokaista Kuusikon aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijää kohti oli noin 4 200 aikuista asukasta. Luku on hieman noussut vuodesta 2005, jolloin vastaava luku oli noin 4 100. Vantaalla oli väestöön suhteutettuna eniten sekä aikuissosiaalityön koko henkilöstöä että sosiaalityöntekijöitä. Oulussa ja Espoossa oli puolestaan väestön määrän verrattuna vähiten sosiaalityöntekijöitä. Tampereella oli Kuusikon kunnista vähiten aikuissosiaalityön koko henkilöstöä suhteessa aikuiseen väestöön.

Vuoden 2005 verrattuna koko aikuissosiaalityön henkilöstön määrä oli lisääntynyt (+ 26) joten vaikka myös aikuisasukkaiden määrä on hieman lisääntynyt, on asukasmäärä yhtä aikuissosiaalityön työntekijää kohden laskenut hieman (1528 → 1495). Aikuisasukkaiden määrä yhtä sosiaalityöntekijää kohti oli puolestaan noussut jonkin verran (4119 → 4222 asukasta/sostt). Kuntien väliset erot vuodesta 2005 vuoteen 2006 noudattavat samaa linjaa.

3.1.2 Aikuissosiaalityön henkilöstö suhteessa asiakkaiden määrään

Aikuissosiaalityön henkilöstö suhteessa toimeentulotuen aikuisasiakkaiden määrään on esitetty kuviossa 6. Tässä raportissa toimeentulotuen asiakkaiksi on huomioitu aikuiset toimeentulotukea saava asiakkaat, joten toimeentulotuesta osalliseksi tulevia lapsia ei ole huomioitu (ks. kpl 2.1). Turun ja Tampereen sosiaalityöntekijöiden asiakasmääristä on vähennetty yksinhuoltajien ja 2-huoltajan lapsiperheet, koska heidän toimeentulotukensa hoidetaan lapsiperheiden palveluissa. Sen sijaan etuuskäsittelijöiden asiakkaina ovat kaikki aikuiset toimeentulotuen asiakkaat huomioidaan mukaan asiakasmäärissä näissäkin kunnissa. Asiakasmäärät on kuitenkin otettu henkilötunnus kertaalleen, joten yksi asiakas ei aktivoidu useampaan kertaan eri ryhmistä.

Kuvio 6. Toimeentulotuen aikuisasiakkaat suhteutettuna aikuissosiaalityön koko henkilöstöön, sosiaalityöntekijöiden ja etuuskäsittelijöiden määrään marraskuussa 2006.

Taulukko 6. Kuusikko-kuntien toimeentulotuen aikuisasiakkaat 2006

Aikuisasiakkaat toimeentulotuessa 2006

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Yksinäiset	27366	5483	6257	7554	9339	5058	61057
Yksinhuoltajat	4075	1299	1828	1228	1671	998	11099
Parit ilman lapsia	1837	568	722	644	877	529	5177
Parit, lapsia	2226	919	1083	922	961	598	6709
Aikuisasiakkaat yhteensä	39 567	9 756	11 695	11 914	14 686	8 310	95 928
Aikuisasiakkaat, jotka saavat tt-tuen palvelut aikuissosiaalityön yksiköissä.	39 567	9 756	11 695	8 198	10 216	8 310	87 742

Oulun asiakasrakenne poikkeaa muista kaupungeista: siellä oli sosiaalityöntekijöillä ja etuuskäsittelijöillä yhtä paljon asiakkaita. Vain Espoossa sosiaalityöntekijöillä oli enemmän aikuissosiaalityön asiakkaita kuin etuuskäsittelijöillä, muissa kunnissa tilanne oli päinvastainen. Vuonna 2005 suhteutusta ei tehty etuuskäsittelijöihin eikä Oulun tietoja ollut ollenkaan, joten silloisen Viisikon ja nykyisen Kuusikon tietojen vertailua ei voi tehdä.

Oulussa oli kaikissa henkilöstöryhmissä eniten asiakkaita Kuusikko-kunnissa.

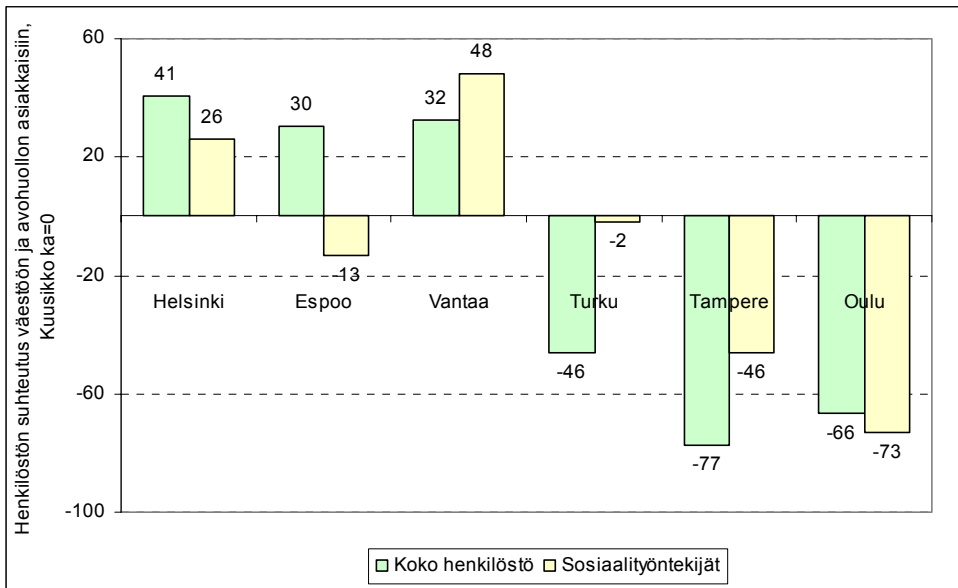
Koko aikuissosiaalityön henkilöstöä kohden vähiten asiakkaita oli Espoossa. Yhtä sosiaalityöntekijää kohden vähiten aikuissosiaalityön asiakkaita oli Turussa ja yhtä etuuskäsittelijää kohden vähiten asiakkaita oli Espoossa.

3.1.3 Aikuissosiaalityön henkilöstöressurssien laaja-alainen vertailuindeksi

Kuten vuonna 2005 käytettiin myös vuoden 2006 kuntien välisten henkilöstöressurssien vertailuun edellisenä vuonna luotua laaja-alaisempaa indeksiä. Siinä käytetään vertailukohtana sekä yli 18-vuotiasta väestöä että asiakasmääriä (yksinäiset + yksinhuoltajat

+ paritx2). Kuusikon sosiaalityön asiantuntijaryhmä on sopinut, että Kuusikon keskiarvo asetetaan 0-tasoksi, jolloin sitä käytetään *vertailutasona* kuntien välille.

Kuvio 7. Aikuisten palvelujen sosiaalityön henkilöstö (11/2006) suhteessa yli 18-vuotiaaseen väestöön ja toimeentulotuen asiakasmääriin 2006

Kuusikon kuntien sisäiset ja kuntien väliset erot eivät poikkea suuresti vuoden 2005 ja 2006 välillä. Vantaan sosiaalityöntekijöiden indeksi on noussut huomattavasti suhteessa Kuusikon 0-vertailutasoon. Viime vuonna Vantaan sosiaalityöntekijöiden indeksi oli 31 ja vuonna 2006 se oli jo 48. Espoon koko henkilöstön indeksi on noussut suhteessa Kuusikon 0-vertailutasoon. Muiden kuntien suhteissa ei ollut huomattavia eroja.

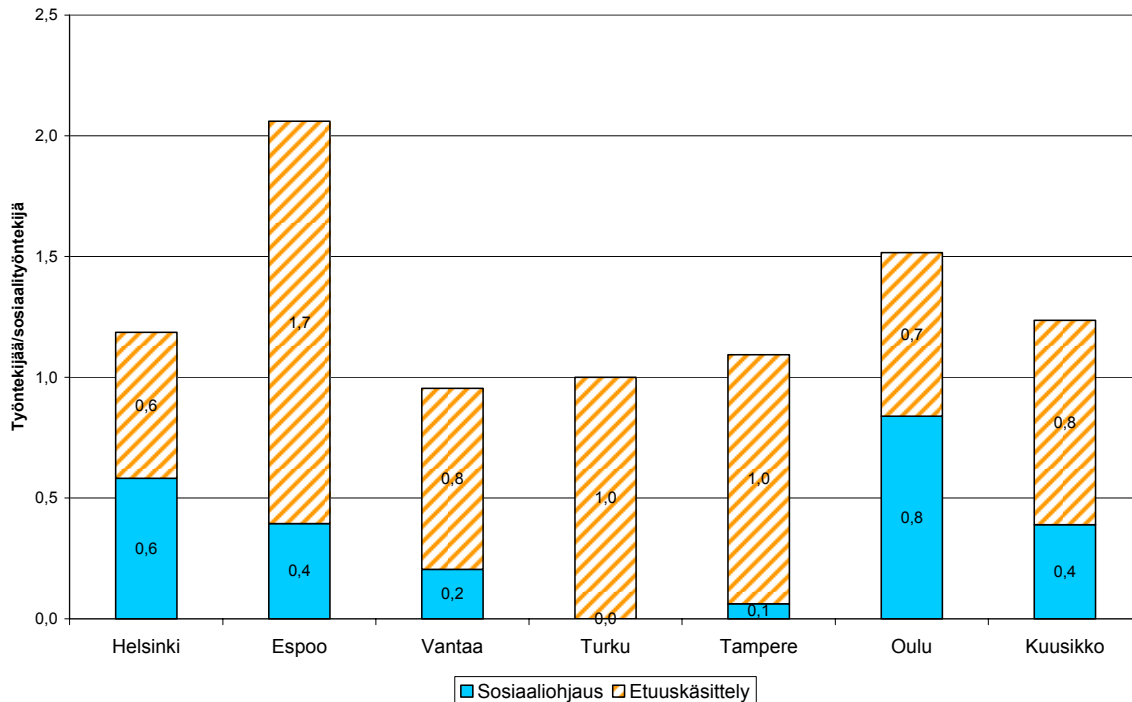
Kuusikon sosiaalityön asiantuntijaryhmä on tietoinen, ettei tämäkään laaja-alainen indeksi ole kyllin kattava vertailemaan kunnan vuositason eroja ja kuntien välisiä eroja. Tämä indeksi on nähty kuitenkin paremmaksi kuin pelkkä vertailu asukas- tai asiakasmääriin.

Asiantuntijaryhmä jää odottamaan, minkälaista indeksiä sosiaali- ja terveysministeriön mitoitustyöryhmä päättää käyttää kuntien vertailussa (ks. 1.2).

3.2 Sosiaalityön, sosiaaliohjaajien ja etuuskäsittelijöiden välinen henkilöstörakenne aikuissosiaalityössä

Kuviossa 8 on vertailtu sosiaaliohjaajien sekä etuuskäsittelijöiden määrää sosiaalityöntekijöiden määrään aikuissosiaalityössä.

Kuvio 8. Sosiaaliohjauksen ja etuuskäsittelyn henkilöstöä suhteutettuna sosiaalityöntekijöiden määrään aikuisten sosiaalityössä

Henkilöstörakenteen muutosta aloitettaessa Helsingissä käytettiin muutostavoitteen suhdelukuna 1 sosiaaliohjaaja 2 sosiaalityöntekijää kohden. Kuviossa näkyy yhden sosiaaliohjaajan suhde yhtä sosiaalityöntekijää kohden. Helsingin tavoitteellista suhdelukua käyttäen Kuusikon kuntien aikuisten sosiaalityön palveluissa oli vuonna 2006 keskimäärin 1 sosiaaliohjaaja 2 sosiaalityöntekijää kohti. Tilanne on pysynyt samana vuosina 2005 ja 2006, joten henkilöstörakenteen laaja-alaista muutosta ei ole vielä tapahtunut Kuusikon kunnissa. Sosiaaliohjaajia suhteessa sosiaalityöntekijöiden määrään oli eniten Oulussa (0,8 ohjaajaa sosiaalityöntekijää kohti) eli siellä lähestytään tilannetta, jossa yhtä sosiaalityöntekijää kohden on yksi sosiaaliohjaaja.

Etuuskäsittelijöitä suhteessa yhtä sosiaalityöntekijää kohti oli eniten Espoossa (1,7) eli kunnassa on enemmän etuuskäsittelijöitä kuin sosiaalityöntekijöitä. Espoo on lisännyt (+11) etuuskäsittelijöiden määrää, mutta kunnassa ei ole toisaalta erillistä maksatushenkilöstöä kuten Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa. Espoossa etuuskäsittelijät vastaavat myös päätöstensä laskujen ja maksusitoumusten toimeenpanosta. Tampereella ja Turussa on yhtä paljon etuuskäsittelijöitä kuin sosiaalityöntekijöitä.

3.3 Aikuissosiaalityön avoimena olevat vakanssit sekä tyhjät vakanssit

Kunnilla voi olla vakituisesti täytettyjen vakanssien lisäksi joko avoimena tai tyhjänä olevia vakansseja.

3.3.1 Avoimena olevat vakanssit

Avoimella vakanssilla voi olla joko määräaikainen (ei-kelpoisuusehdot täyttävä) työntekijä tai se voi olla tyhjä. Taulukossa 7 näkyvät kuntien avoimien vakanssien lukumäärät ja osuudet kaikista vakansseista.

Taulukko 7. Kuusikko kuntien avoimena olevien aikuisten palvelujen vakanssien määrä suhteessa kaikkiin vakansseihin 30.11.2006

2006	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Avoimien vakanssien määrä (kaikki)	41 (388)	17 (115)	24 (117)	0 (75)	1 (72)	1 (46)	71 (812)
Avoimet vakanssit % / kaikki	11%	15%	21%	0%	1%	2%	9%

Aikuisten sosiaalityön palveluissa oli 30.11.2006 avoimena 9 % vakansseista kuten myös vuotta aikaisemmin.

Avoimena oleva vakanssi tarkoittaa yleensä, ettei sille ole saatu kelpoisuusehdot täyttävää työntekijää ja vakanssilla on ei-kelpoisuusehdot täyttävä työntekijä. Avointen vakanssien ongelma on pääkaupunkiseudun ilmiö. Vuoteen 2005 verrattuna Helsingin tilanne on huonontunut (9% →11%) samoin kuin Vantaan (13% →21%). Espoon tilanne on sen sijaan parantunut, koska siellä oli ”enää” 15 % vakansseista avoimina, kun siellä vuonna 2005 vakansseista oli yli neljännes avoimina (27 %).

3.3.2 Tyhjänä olevat vakanssit

Tyhjänä oleva vakanssi tarkoittaa, ettei vakanssilla ollut tarkastelupäivänä 30.11.2006 lainkaan työntekijää, jolla oli työsuhteen lopetus.

Aikuisten sosiaalityön palveluissa oli 2 % vakansseista tyhjänä 30.11.2006 eli 12 kappaletta. Tilanne kertoo, että vakinaisen työntekijän lähtiessä pois tai ollessa poissa, vakansseille saadaan työntekijöitä.

Tilanne on parantunut huomattavasti Kuusikon kunnissa vuodesta 2005, koska silloin aikuisten sosiaalityön palveluissa oli 6 % vakansseista tyhjänä.

3.4 Aikuissosiaalityön pätevät ja epäpätevät työntekijät

Epäpätevien (ei-kelpoisuusehdot täyttävien) työntekijöiden määrää nostavat avoimena olevilla vakansseilla olevat määräaikaisten työntekijät (ks. 3.3.1). Avoimien vakanssien suuri määrä kertoo vaikeudesta saada päteviä hakijoita, kun työsuhte loppuu. Kuusikon kuntien koko sosiaalityön henkilöstöstä oli tarkastelupäivänä 30.11.2006 epäpäteviä työntekijöitä 15 %. Tilanne oli hiukan huonontunut vuodesta 2005, jolloin osuus oli 12 %.

Pätevien työntekijöiden vaje kohdistuu erityisesti sosiaalityöntekijöihin, joista Kuusikko kunnissa oli epäpäteviä lähes puolet eli 41 %. Tässäkin suhteessa tilanne on huonontunut, koska vastaavana tarkastelupäivänä vuonna 2005 Kuusikon kunnissa oli 31 % sosiaalityöntekijöitä, joilla ei ollut lain edellyttämää kelpoisuutta. Pätevien *sosiaalityöntekijöiden* vaje aikuisten sosiaalityössä kohdistui edelleen erityisesti pääkaupunkiseudulle, jossa noin puolella sosiaalityöntekijöistä ei ole lain edellyttämää kelpoisuutta: Vantaa 59 % (63 %), Espoo 48 % (36 %) ja Helsinki 39 % (32 %). Vantaalla tilanne oli hieman parantunut, mutta Espoossa ja Helsingissä tilanne oli huonontunut merkittävästi. Vaikuttaa siltä, että Espoon tyhjien vakanssien selkeä väheneminen johtuu vain siitä, että sinne on saatu epäpäteviä työntekijöitä.

4. Työvoiman palvelukeskusten henkilöstö ja kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat

Vuodelta 2006 kerättiin ensimmäistä kertaa tiedot Työvoiman palvelukeskusten henkilöstömääristä. Henkilöstötiedot kerättiin yhteismäärinä kunnan, työvoimahallinnon ja Kelan osalta. Valtion rahoituksen ehtona on, että kunnat osoittavat palveluun yhtä paljon henkilöstöä kuin työvoimahallinto. Turusta ei saatu tarkkoja henkilöstötietoja.

Taulukko 8. Kuusikko kuntien Työvoimanpalvelukeskusten henkilöstö 30.11.2006

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU
KUNTA YHTEENSÄ	50	22	14	21	seutu-kunnallinen 17	11
TYÖVOIMAHALLINTO YHTEENSÄ	50	22	14	0	16	11
KELA	3	0	0	1	0	0

Kunnissa toteutuivat valtion edellytykset yhtä suurista henkilöstömääristä kuin mitä valtio on osoittanut toimintaan. Sekä Helsingissä että Vantaalla Työvoiman palvelukeskuksen toiminta on jakautunut kolmeen alueelliseen pisteeseen.

Kelan henkilöstöä oli säännöllisesti käytettävissä vain Helsingissä ja Turussa. Helsingin kolme yksikköä saavat Kelan työntekijän palveluja osa-aikaisesti.

Kunnissa käytetään eri vakanssinimikkeitä samankaltaisia tehtäviä tekevistä työntekijöistä. Kuntien omissa vakansseissa on eniten sosiaalityöntekijöitä ja toiseksi eniten on sosiaaliohjaaja ja palveluohjaaja-nimikkeisiä vakansseja. Työvoimahallinnon vakansseja on selvästi eniten ohjaaja-päätteisinä kuten työvoimaohjaaja ja palveluohjaaja. Seuraavaksi eniten on suunnittelija-vakansseja.

Työvoiman palvelukeskusten organisointi suhteessa toimeentuloturvatyöhön on eri kunnissa erilainen. Toisissa kunnissa työvoiman palvelukeskukset toimivat itsenäisinä yksikköinä ilman suoraa yhteyttä sosiaalitoimeen, kun taas toisissa kunnissa yhteys voi olla hyvinkin suora.

Taulukko 9. Kuntouttavan työtoiminnan asiakastietoja 2006

Aktivointisuunnitelmat							
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Laadittu yhteensä	1 786	392	563	1 380	443	698	5 262
joista alle 25-vuotiaille asiakkaille	125	139	40	450	157	202	1 113
% -osuus laadituista	7,0	35,5	7,1	32,6	35,4	28,9	21,2
joista 25 v. tai vanhemmille asiakkaille	1 661	253	523	930	286	496	4 149
% -osuus laadituista	93,0	64,5	92,9	67,4	64,6	71,1	78,8
Kuntouttava työtoiminta							
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaat, joille tehty päätös kuntouttavasta työtoiminnasta*	790	282	137	ei tilastoitu	187	236	1 632
Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet asiakkaat vuoden aikana	646	222	162	169	138	133	1470
päätöksen saaneista osallistunut %	81,8	78,7	118,2		73,8	56,4	90,1

*Oulu : Tehtyjen päätösten yhteismäärä. Yhdelle asiakkaalle on voitu tehdä useampi päätös.

TAULUKOT

Taulukko 1 Eri palvelujen asiakasmääriä aikuisten palveluissa 2006

Taulukko 2 Aikuisten palvelujen asiakkaat %-osuus 18-vuotta täyttäneestä väestöstä 2006

Taulukko 3 Eri palvelumuotojen suoritettuja aikuisten palveluissa 2006 ja 2005

Taulukko 4 Aikuisten palvelujen kustannuksia vuonna 2006 (Kuusikko 2005)

Taulukko 5 Kuusikko-kuntien aikuissosiaalityön henkilöstömääriä 30.11.2006

Taulukko 6 Kuusikko-kuntien toimeentulotuen asiakkaat 2006

Taulukko 7 Kuusikko kuntien avoimena olevien aikuisten palvelujen vakanssien määrä suhteessa kaikkiin vakansseihin 30.11.2006

Taulukko 8 Kuusikko kuntien Työvoimanpalvelukeskusten henkilöstö 30.11.2006

Taulukko 9 Kuntouttavan työtoiminnan asiakastietoja 2006

KUVIOT

Kuvio 1 Aikuisten palvelujenasiakkaat %-osuus 18-vuotta täyttäneestä väestöstä 2006

Kuvio 2 Toimeentulotukipäätösten määrä päätöksentekijää kohti nimikkeittäin v. 2006

Kuvio 3 Toimeentulotukipäätökset, %-osuus tehdyistä päätöksistä nimikkeittäin

Kuvio 4 Aikuissosiaalityön kustannusten %-osuus palveluittain

Kuvio 5 Aikuisikäisen väestön määrä 1.1.2007 suhteutettuna aikuissosiaalityön koko henkilöstömäärään ja sosiaalityöntekijöiden määrään marraskuussa 2006

Kuvio 6 Toimeentulotuen aikuisasiakkaat suhteutettuna aikuissosiaalityön koko henkilöstöön, sosiaalityöntekijöiden ja etuuskäsittelijöiden määrään marraskuussa 2006

Kuvio 7 Aikuisten palvelujen sosiaalityön henkilöstöä (11/2006) suhteessa yli 18-väestöön ja toimeentulotuen asiakasmääriin 2006

Kuvio 8 Sosiaaliohjauksen ja etuuskäsittelyn henkilöstöä suhteutettuna sosiaalityöntekijöiden määrään aikuisten sosiaalityössä

LIITTEET

Liite 1A, B, C ja D Aikuissosiaalityöstä kootut toimintatiedot ja niiden määrittelyt

Liite 2 Henkilöstömäärän ja palkkojen tietojen kerääminen 30.11.2006 – käsitelmämäärittelyt

Liite 3 Lapsiperheiden ja aikuisten palvelujen sosiaalityön henkilöstö 30.11.2006

Liite 3 B Kuusikko-kuntien Työvoimanpalvelukeskusten henkilöstö 30.11.2006

Liite 4 Asunnottomat Aran keräämän luokituksen mukaan Kuusikon kunnissa 11-2006

Liite 5 Toimeentulotuen päätöksenteko Kuusikon kunnissa

Liite 6 Määritelmät

Lähteet

Eronen, A., Londen, P., Perälä, A., Siltaniemi, A., Särkelä, R. 2007. Sosiaalibarometri 2007. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Helsinki.

Haapola Ilkka, Kauppinen Timo M. 2007. Tukea talouslaman jälkeen. Toimeentulotuen saannin kesto 2000-luvun alussa yhdessätoista kaupungissa. Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Verso 2007.

Peltonen, A. 2006. Kuuden suurimman kunnan toimeentulotuki 2005. Kuusikko-työryhmän julkaisu 3/2006. Helsinki.

Sarvimäki Pirjo, Siltaniemi Aki (toim.) 2007. Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtäväarakennesuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2007:14 (linkki: <http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/11682/index.htm>)

Laki työttömyysturvalain muutoksesta 1217/2005

Opas toimeentulotukilain soveltajille. 2007. STM julkaisu 2007:11. Helsinki.

Alueellisen aikuissosiaalityön ja lapsiperheiden toimeentulotukityön toimintatiedot 2006

Toimeentulotuki

Toimeentulotukipäätökset jaotellaan käytössä olevan organisaatiomallin mukaan kahteen ryhmään (aikuisten ja lapsiperheiden). Erillisten etuuskäsittely-yksiköiden tekemät päätökset liitetään aikuisten palvelujen päätösmääriin, mikäli niitä ei pystytä jaottelemaan.

Toimeentulotukiryhmän keräämät päätöstiedot pitävät sisällään kaikille eri asiakasryhmille (vanhukset, vammaiset jne.) tehdyt päätökset. Erityisryhmille tehtyjen päätösten osuus kaikista päätöksistä on niin pieni, että vaikka ko. päätöksiä tekevä henkilöstö ei tule mukaan osana kerättäviä henkilöstötietoja, ei heidän lukumääriä tarvitse ilmoittaa aikuissosiaalityön henkilöstöön.

1. Tehdyt toimeentulotuen päätökset päätöksentekijän ammattinimikkeen mukaisesti jaoteltuna.

Päätöksissä ei eritellä päätöstyyppejä, vaan mukaan tulevat norminmukaiset, harkinnanvaraiset ja ehkäisevän toimeentulotuen myönteiset, osittain myönteiset ja kielteiset päätökset yhteensä. (Päätösten yhteismääränä tullaan käyttämään toimeentulotuen ryhmän keräämää päätösmäärää.)

- Johtavien sosiaalityöntekijöiden päätökset yhteensä 2006
- Sosiaalityöntekijät / päätökset
- Sosiaaliohjaajat / päätökset
- Etuuskäsittelijät / päätökset
- Muut nimikkeet / päätökset

2. Aktivointisuunnitelmat: –käytetään toimeentulotukiryhmän kokoamia lukumääriä.

3. Kuntouttava työtoiminta –käytetään toimeentulotukiryhmän kokoamia lukumääriä.

Päihdehuolto

4. Päihdehuollon avohuollon palvelut.

(esim. Tampereella Turvaverkko, Myllyhoito avopalveluna... yms. mitä toimintoja eri kunnilla on?)

5. Päihdehuollon A-klinikan (polikliiniset) palvelut (asiakasmäärät ja käynnit vuoden aikana ja kustannukset) mukaan luettuna nuorisoseamat.

6. Päihdehuollon asumispalvelut

Tuki- ja tuettu asuminen

Palveluasuminen

7. Päihdehuollon laitoshoido

Katkaisuhoito

Kuntoutushoito

Sosiaalihuollon mielenterveysasiakkaiden palvelut

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Tuki- ja tuettu asuminen

Palveluasuminen

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä/työtoiminta

Asunnottomien asumispalvelut

Asunnottomien määrästä haetaan tiedot ARA:n tilastoista (Aila).
Kerätty kunnista 1.11.2006 tilanteessa.

10. Asunnottomien asumispalvelut
     Tilapäisasuminen
     Tuki- ja tuettu asuminen
     Palveluasuminen

Luokittelemattomat asumispalvelut

11. Luokittelemattomat laitos- ja asumispalvelut (alle 65-vuotiaille).
     Tuki- ja tuettu asuminen
     Palveluasuminen
     Laitoshoito

Palvelujen sisällöllisiä määritelmiä:

STAKES

AVOHUOLLON ASUMISPALVELUT ERI ASIAKASRYHMILLE

1) Tilapäinen asumispalvelu

Sosiaalipalveluna järjestetty tilapäinen majoituspaikka asunnottomille alkoholisteille. Voidaan tarjota myös mahdollisuus ruokailuun, peseytymiseen ja vaatehuoltoon.

- Ensisuoja

2) Tukiasuminen (/ tuettu asuminen)

Sosiaalisesti kuntouttava asumismuoto itsenäisen asumisen tukemiseksi. Asunnon haltijana voi olla asiakas tai palveluntuottaja.

3) Palveluasuminen

Asumismuoto, joka sisältää vakituisen oman asunnon lisäksi jatkuvaa päivittäistä apua. Palveluasumiseen tarkoitettun palvelutalon tai palveluasunnon voi omistaa valtio, kunta tai yksittäinen henkilö. Palveluasumista on myös tehostettuna (ympäri vuorokautinen päivystys) ja laitoshoidon korvaavana tehostettuna (ympäri vuorokautinen hoito). Asiakas voi asua palvelutalossa joko omistus- tai vuokra-asunnossa. Kunnan sosiaalipalveluna järjestettävä palveluasuminen voi olla laitospalvelua tai avopalvelua.

LAITOSHUOLTO (/ LAITOSHOITO)

Sosiaalihuolto, johon sisältyy täysihoito ja asuminen sosiaalihuollon laitoksessa

- asuntola, hoito- tai huoltolaitos, hoitokoti..

KUUSIKON SOSIAALITYÖN MÄÄRITTELYÄ

Päihdehuollon A-klinikan (polikliiniset) ja nuorisoasemien palvelut

Päihdehuollon polikliiniset palvelut ovat päihdeasioihin liittyvää peruspalveluja täydentävää neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalvelua, joka perustuu vapaaehtoisuuteen. Hoitomuotoina voivat olla asiakkaan tarpeiden ja valinnan mukaan mm. somaattisen ja psyykkisen tilan kartoitus, sosiaalinen neuvonta, terveysneuvonta, yksilöterapia, perheterapia, ryhmäterapia, verkostotyö, avovieroitushoito sekä lähetteet ja

lausunnot jatkotutkimuksiin ja muihin hoitopaikkoihin.

Päihdehuollon katkaisuhuolto

Katkaisuhuolto on ympärivuorokautista laitoshoidtoa. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu. Somaattisen kunnan kohotessa katkaisuhuoltoon kuuluu mm. keskusteluapu, sosiaalinen neuvonta, terveysneuvonta, pari- ja perhetapaamisia sekä verkostotapaamisia.

Päihdehuollon asumispalvelut

Päihdehuollon asumispalvelut pyrkivät luomaan kokonaisuuden, jossa päihdeprosessissaan eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan kuntoutumista tukeva asumismuoto. Palveluihin kuuluu asiakkaan elämän turvaaminen sekä tukeminen päihdeettömyyteen ja ohjaaminen palvelujen piiriin. Työmuotoihin voi kuulua ohjaus ja neuvonta arjen asioissa, rajojen asettaminen, asiakkaan sosiaalisten tukiverkostojen kartoittaminen ja vahvistaminen, terveydenhoidon antaminen, päihdehuollon kuntoutumissuunnitelman laatiminen (palvelukohtainen suunnitelma).

Päihdehuollon laitos/kuntoutushoito

Päihdehuollon kuntoutushoito on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidtoa. Kuntoutushoito on tarkoitettu avohoitoa tukevaksi hoitajaksoksi päihdeongelmallisille, joille avohuollon palvelut tai katkaisu laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä. Päihdehuollon kuntoutushoito on osa asiakkaan kokonaiskuntoutumista ja tavoitteena on päihdeeton elämäntapa. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Kuntoutushoidon sisältö vaihtelee kuntoutushoitoa tarjoavan laitosten hoitoideologian ja painopisteiden mukaan.

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Sosiaalihuoltolain perusteella järjestettävät mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut ovat asiakasryhmälle, jotka eivät selviydy tehostetulla tuella kotona eivätkä hyödy erikoissairaanhoidosta, vaikka heillä on psykiatrisesta sairaudesta johtuva pysyvä toimintavaje ja välttämätön tarve ympärivuorokautiseen valvontaan, ohjaukseen ja tukeen.

Mielenterveyskuntoutujien tukiasuminen

Mielenterveyskuntoutujille suunnattu palvelukokonaisuus, johon sisältyy itsenäiseen asumiseen liittyvä tuki ja neuvonta, mutta ei ympärivuorokautista valvontaa.

Mielenterveyskuntoutujien päivä/työtoiminta

Työtoiminnalla edistetään ja ylläpidetään mielenterveyskuntoutujien toimintakykyä. Työtoiminta voidaan järjestää sekä asumispalvelujen yhteydessä tai avopalveluna.

Avohuollon asumispalvelujen yleiset määritelmät ovat Stakesin sanastosta ja niitä voi soveltaa eri asiakasryhmien asumispalveluissa. Päihdehuollon ja mielenterveysasiakkaiden palvelujen tarkemmat sisältö-määritelmät: Jaana Vilpas, Anita Meisaari.

21.6.07

VÄESTÖ	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Väestö 1.1.2005	559 046	227 472	185 429	174 824	202 932	127 226	1 476 929
Väestö 1.1.2006	560 905	231 704	187 281	174 868	204 337	128 962	1 488 057
Väestö 1.1.2007	564 521	235 019	189 711	175 354	206 368	130 178	1 501 151
0-17-vuotiaat 1.1.2007	96 112	56 342	43 615	28 548	35 844	26 852	547 774
0-20-vuotiaat 1.1.2007	115 661	64 938	50 560	35 461	44 042	32 878	654 202
18+ vuotiaat	468 409	178 677	146 096	146 806	170 524	103 326	953 377

Toimeentulotuki 2006

Kotitaloudet 2006

Kaikki (sis.pakolaiset, paluumuuttajat ja turvapaikan hakijat¹⁾)
Ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikan hakijoita

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
	35 504	8 537	10 185	10 305	12848	7001	84380
	33 728	8 269	10 033	10 160	12346	6873	81409

Ao. kotitalouksissa henkilöitä

Kaikki (sis.pakol., paluumuuttajat ja turvapaikan hakijat¹⁾)
Ilman pakolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikan hakijoita

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
	51 571	14 596	17 889	15 788	19358	10602	129804
	48 749	14 098	17 558	15 528	18441	10268	124642

¹⁾ Turussa turvapaikanhakijat eivät ole mukana kaikissa asiakkaissa ja kustannuksissa, Helsingissä ja Tampereella ovat

KUSTANNUKSET, euroa

Kaikki (sis.pakolaisten, paluumuuttajien ja turvapaikan hakijoiden kustannukset¹⁾)
Ilman pakolaisten, paluumuuttajien ja turvapaikan hakijoiden kustannuksia

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
	80 656 150	22 628 981,00	27 005 159	18 233 771	24 732 085	11 190 127	184 446 273
	75 835 941	21 805 048,43	26 165 749	17 686 105	23 101 535	10 711 411	175 305 789

²⁾ Oulun kustannuksiin sisältyy lastensuojelulain mukainen taloudellinen tuki

Aktivointisuunnitelmat 2006

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Aktivointisuunnitelmia laadittu yhteensä	1 786	392	563	1 380	443	698	5 262
- joista alle 25-vuotiaille asiakkaille	125	139	40	450	157	202	1 113
- joista 25 v. tai vanhemmille asiakkaille	1 661	253	523	930	286	496	4 149

Kuntouttava työtoiminta 2006

Asiakkaat, joille tehty päätös kuntouttavasta työtoiminnasta
Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet asiakkaat vuoden aikana

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
	790	282	137	ei tilastoitu	187	236	1 632
	646	222	162	169	138	133	1 470

Toimeentulotukipäätökset 2006

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki päätökset (toimeentulotukiryhmä)	218 830	53 309	65 916	68 749	65 593	42 669	515 066
Johtavat sosiaalityöntekijät	17 953	1873		1 864	12634	386	34 710
Sosiaalityöntekijät	70 792	15533	34 821	24 098	29057	14635	188 936
Sosiaaliohjaajat	19 623	1035				8767	29 425
Etuuskäsittelijät	109 332	35709	31 095	41 778	25058	12671	255 643
Muut nimikkeet	1 205			15	294	1	
Muut päätöksentekijät (esim. jaosto)				1012		22	
Yhteensä	218 905	54 150	65 916	68 767	67 043	36 482	511 263

KUUSIKKO KUNNAT
Aikuisten sosiaalityöstä kerättävät toimintatiedot 2005:
Päihdehuolto
Huomautukset:
Helsinki

	Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)	7 601	6 521	1 080	79 590	57 248	22 342	8 600 408	5 760 810	2 839 598
5. Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisosemat									0708 ja 0308
6. Päihdehuollon asumispalvelut Tuki- ja tuettu asuminen Palveluasuminen	16 486	16 112	0 385	1 906 82 658	1 906 26 335	0 56 323	45 035 5 529 184	45 035 1 573 276	0 3 955 908
7. Päihdehuollon laitoshoido Kaikaisuhoito Kuntoutushoito	1 979 1 059 2 470	1 886 605 2 067	118 475 569	19 874 51 283 71 157	18 181 34 069 52 250	1 693 17 214 18 907	0 0 10 357 917	0 0 7 481 345	0 0 2 876 572

Päihdehuollon laitoshoido kokonaisuudessaan
Espoo

	Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)	863	132	731	17 021	522	16 499	1 179 387	309 537	869 850
5. Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisosemat	1 632	0	1 632	16 182	0	16 182	802 800	0	802 800
6. Päihdehuollon asumispalvelut Tuki- ja tuettu asuminen Palveluasuminen	126	121	5	22 795	21 672	1 123	267 578	802 290	123 600
7. Päihdehuollon laitoshoido Kaikaisuhoito Kuntoutushoito	880 341	380 85	500 256	13 474 20 357	4 397 6 709	9 077 13 648	1 910 064 1 924 212	525 389 469 161	1 384 675 1 875 051

1 221

Vantaa

	Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)	1 699	1 699	0	21 675	21 675	0	0	0	0
5. Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisosemat	1 525	1 525	0	17 648	17 648	842	1 533 602	1 412 499	121 103
6. Päihdehuollon asumispalvelut Tuki- ja tuettu asuminen Palveluasuminen	247 57	247 0	0 57	16 692 8 735	16 692 8 735	0 0	716 883 743 593	716 883 0	0 743 593
7. Päihdehuollon laitoshoido Kaikaisuhoito Kuntoutushoito	418 434	418 51	0 383	5 052 34 751	5 052 3 194	0 31 557	913 168 3 226 346	913 168 479 100	0 2 747 246

852

Turku

	Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)	1 485	0	1 485	14 054	0	14 054	1 114 135	0	1 114 135
5. Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisosemat									
6. Päihdehuollon asumispalvelut									

2) Päihdehuollon tukiasumat (60) ovat kaupungin vuokra-asuntoja. Asukasvalimat tehdään päihdehuollon tukiasuntoyöryhmissä ja valintaperusteena on pääsääntöisesti omistunut hoitovuotokotiasuminen. sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hoito- ja huoltokodit. Palveluja tarjotaan sekä kaupungin omista että ostopalveluyksiköissä. Hoito- ja huoltokotien pääsee ensisijaisesti asumaan turkulainen asunnoton päihdeongelmainen aikuisasiakas. Myös muutama intervallipaikka tarjolla itsenäisesti asuville päihdeongelmaisille.									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tampere

	Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)	104	0	104	9 475	0	9 475	399 307	0	399 307
5. Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisosemat	2 738	0	2 738	38 916	0	38 916	1 915 073	0	1 915 073
6. Päihdehuollon asumispalvelut									

6. Päihdehuollon asumispalvelut

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Tuki- ja tuettu asuminen	487	0	487	37 431	0	37 431	1 957 684	0
Palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	487	0	487	37 431	0	37 431	1 957 684	0

7. Päihdehuollon laitoshoido

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Kaikaishoito	540	0	540	4 914	0	4 914	707 772	0
Kuntoutushoito	457	0	457	20 567	0	20 567	1 783 119	0
Yhteensä	997	0	997	25 481	0	25 481	1 490 891	0

Oulu

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Tuki- ja tuettu asuminen (Tukiasunnnot)	0	0	0	0	0	0	0	0
Palveluasuminen (Kenttäte)	1 377	1 377	0	6 779	6 779	0	660 154	660 154
Yhteensä	1 377	1 377	0	6 779	6 779	0	660 154	660 154

4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisoseamat	72	72	0	20 091	20 091	0	151 400	151 400
Yhteensä	72	72	0	20 091	20 091	0	151 400	151 400

5. Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisoseamat

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon avohuollon ja A-klinkan palvelut yhteensä	105	105	0	17 685	17 685	0	618 454	618 454
Yhteensä	105	105	0	17 685	17 685	0	618 454	618 454

Tukiasunnnot, mukana myös asunnottomien kustannukset. Kenttätien asunnot sekä asunnottomat

7. Päihdehuollon asumispalvelut

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Kaikaishoito	350	317	33	4 312	1 861	2 451	1 659 936	0
Kuntoutushoito	90	90	0	1 957	1 957	0	0	0
Yhteensä	440	407	33	6 269	3 818	2 451	1 659 936	0

Kuusikko

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)	2 666	1 831	835	48 171	22 197	25 974	1 578 694	309 537
Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisoseamat	16 358	9 423	6 985	173 169	81 675	92 336	14 626 112	7 833 463
Päihdehuollon avohuollon ja A-klinkan palvelut yhteensä	19 024	11 254	7 820	221 340	103 872	118 310	16 204 806	8 143 000
Päihdehuollon asumispalvelut	10,6	9	15	0	0	0	73,2	78,4
Tuki- ja tuettu asuminen	1012	520	492	121 498	82 944	38 554	3 138 580	1 715 608
Palveluasuminen	1178	419	770	184 746	77 299	107 447	10 852 423	4 634 312
Yhteensä	2190	939	1282	306 244	160 243	146 001	13 991 003	6 349 920

4. Päihdehuollon avohuollon palvelut (ks. ohje)

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon A-klinkan (polikliiniset) palvelut mukaan lukien nuorisoseamat	4886	3001	1710	54 456	29 491	24 965	5 993 583	1 438 557
Yhteensä	4886	3001	1710	54 456	29 491	24 965	5 993 583	1 438 557

Päihdehuollon avohuollon ja A-klinkan palvelut yhteensä

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon avohuollon ja A-klinkan palvelut yhteensä	2489	831	1679	135 765	45 929	89 836	7 844 234	948 261
Yhteensä	2489	831	1679	135 765	45 929	89 836	7 844 234	948 261

6. Päihdehuollon asumispalvelut

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Tuki- ja tuettu asuminen	6607	3832	3389	190 221	75 420	114 801	24 195 734	9 868 163
Palveluasuminen	28,8	20	34	0	0	0	127,2	130,8
Yhteensä	6635,8	3852	3423	190 221	75 420	114 801	24 322 868	10 006 324

Päihdehuollon asumispalvelut yhteensä

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon asumispalvelut yhteensä	139,8	171	116	306 244	160 243	146 001	6 349 920	8 299 395
Yhteensä	139,8	171	116	306 244	160 243	146 001	6 349 920	8 299 395

7. Päihdehuollon laitoshoido

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Kaikaishoito	4886	3001	1710	54 456	29 491	24 965	5 993 583	1 438 557
Kuntoutushoito	2489	831	1679	135 765	45 929	89 836	7 844 234	948 261
Yhteensä	7375	3832	3389	190 221	75 420	114 801	13 837 817	2 386 818

Päihdehuollon laitospalvelut yhteensä*

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Hoitovrk/asiakkaat sekä kustannukset/hoitovrk	6607	3832	3389	190 221	75 420	114 801	24 195 734	9 868 163
Yhteensä	6607	3832	3389	190 221	75 420	114 801	24 195 734	9 868 163

Päihdehuollon palvelut yhteensä

Asiakkaat Yhteensä	Oma	Osto	Hoitovrk/käynnit Yhteensä	Oma	Osto	Kustannukset Yhteensä	Oma	Osto
Päihdehuollon palvelut yhteensä	28,8	20	34	0	0	0	127,2	130,8
Yhteensä	28,8	20	34	0	0	0	127,2	130,8

*Helsingin päihdehuollon laitospalvelujen asiakasmäärä henkilotunnus kertaalleen on pienempi kuin eri hoitomuodoista yhteenlaskettu.

Sisältää Helsingin jakamattoman laitoshoidon

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	952	0	952	347 480	0	347 480	0	0	0	0	0	0
	487	0	487	161 361	0	161 361	0	0	0	0	0	0
				508 841				11 264 412		0	11 264 412	
	ei tilastointia											
	Kust/asumispv. 22											

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Espoo

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	169	9	160	46700	0	46700	0	3415000	0	0	0	0
	17	9	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	152	0	152	46700	0	46700	0	3415000	0	0	0	0
	114	0	114	0	0	0	0	273000	0	0	0	273000

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Vantaa

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	221	0	221	62 975	0	62 975	0	4 930 473	0	4 930 473	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	600 702	0	600 702	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Turku

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	243	0	243	88 695	0	88 695	0	3 991 813	0	3 991 813	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Tampere

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	243	0	243	88 695	0	88 695	0	3 991 813	0	3 991 813	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Oulu

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	134	0	134	36 498	0	36 498	0	1 429 270	0	1 429 270	0	0
	121	0	121	34 932	0	34 932	0	2 424 071	0	2 424 071	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Kuusikko

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	392	0	392	37 453	0	37 453	0	808 766	0	808 766	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Helinki

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	15	15	0	3 399	3 399	0	47 439	47 439	0	47 439	0	0
	138	64	74	40 823	15 089	25 734	2 675 512	574 612	2 100 900	2 722 951	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Kuusikko

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	1118	24	1 094	387 377	3 399	383 978	1 476 709	47 439	1 429 270	47 439	1 429 270	0
	1362	64	1 298	435 486	15 089	331 702	28 701 281	574 612	13 447 257	574 612	13 447 257	0
	2480	88	2392	822 863	18 488	715 680	30 177 990	622 051	26 140 939	622 051	26 140 939	0
	506	0	506	37 453	0	37 453	1 682 468	0	1 682 468	0	1 682 468	0
	331,8	210,1	299,2	299,2	0	36,7	33,6	33,6	33,6	0	33,6	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Kuusikko

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	15	15	0	3 399	3 399	0	47 439	47 439	0	47 439	0	0
	138	64	74	40 823	15 089	25 734	2 675 512	574 612	2 100 900	2 722 951	0	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Kuusikko

8. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden asumispalvelut

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	1118	24	1 094	387 377	3 399	383 978	1 476 709	47 439	1 429 270	47 439	1 429 270	0
	1362	64	1 298	435 486	15 089	331 702	28 701 281	574 612	13 447 257	574 612	13 447 257	0
	2480	88	2392	822 863	18 488	715 680	30 177 990	622 051	26 140 939	622 051	26 140 939	0
	506	0	506	37 453	0	37 453	1 682 468	0	1 682 468	0	1 682 468	0
	331,8	210,1	299,2	299,2	0	36,7	33,6	33,6	33,6	0	33,6	0

9. Mielenterveyskuntoutujien/asiakkaiden päivä- ja työtoiminta

Kuusikko

Asumispalvelujen asumisvrk/asiakkaat sekä kustannukset/vrk

Asiakkaat	Yhteensä		Osto		Oma		Yhteensä		Osto		Oma	
	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma	Yhteensä	Osto	Osto	Oma
Yhteensä	1118	24	1 094	387 377	3 399	383 978	1 476 709	47 439	1 429 270	47 439	1 429 270	0
	1362	64	1 298	435 486	15 089	331 702	28 701 281	574 612	13 447 257	574 612	13 447 257	0
	2480	88	2392	822 863	18 488	715 680	30 177 990	622 051	26 140 939	622 051	26 140 939	0
	506	0	506	37 453	0	37 453	1 682 468	0	1 682 468	0	1 682 468	0
	331,8	210,1	299,2	299,2	0	36,7	33,6	33,6	33,6	0	33,6	0

Aikuisten sosiaalityöstä kerättävät toimintatiedot 2006: Asumattomien palvelut

Asumattomien asumispalvelut

Helsinki

10. Asumattomat

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset		Alapalvelumuoto
	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	
Tilapäisasuminen	..	..	66966	16738	1 781 093	812074	969019
Tuki- ja tuettu asuminen	..	..	962432	962432	0	3 548 405	0
Palveluasuminen	292	111	93953	37594	6 955 572	1827687	5127885
Laitshoito	EI OLE	0	0	0	0	0	0
Välivuokratut asunnot	0	0	0	0	0	0	0
ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006	3065				12 285 070		

HUOM:

0957
0951 JA 0952
0953
0
0

ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006

Asumattomien asumispalvelut

Espoo

10. Asumattomat

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset		Osto
	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	
Tilapäisasuminen	109	109	9556	9556	0	741 688	0
Tuki- ja tuettu asuminen	173	0	173	0	0	463 907	0
Palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0
Laitshoito	0	0	0	0	0	0	0
ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006	443				1 205 595		

Asumattomien asumispalvelut

Vantaa

10. Asumattomat

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset		Osto
	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	
Tilapäisasuminen	66	0	0	0	0	178 178	0
Tuki- ja tuettu asuminen	267	0	0	0	0	0	0
Palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0
Laitshoito	54	0	0	0	0	0	0
Eri henkilöt yhteensä	401	0	0	0	0	0	0
ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006	496				178 178		

Asumattomien asumispalvelut

Turku

10. Asumattomat

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset		Osto
	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	
Tilapäisasuminen	225	225	8086	225	0	616 274	0
Tuki- ja tuettu asuminen	0	0	0	0	0	0	0
Palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0
Laitshoito	0	0	0	0	0	0	0
ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006	335				616 274		

Asumattomien asumispalvelut

Tampere

10. Asumattomat

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset		Osto
	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	
Tilapäisasuminen (Treen Ensisuoja ja kuntoutumiskoti)	205	205	11945	11945	0	869 899	0
Tuki- ja tuettu asuminen	0	0	0	0	0	0	0
Palveluasuminen	0	0	0	0	0	0	0
Laitshoito (Pahonhien huoltokoti)	97	97	16265	16265	0	1 210 871	0
ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006	544				2 080 770		

Asumattomien asumispalvelut

Oulu

10. Asumattomat (30.11.2006)

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset		Osto
	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	Yhteensä	Osto	
Tilapäisasuminen (Kenttätien palvelukeskus)	0	0	0	0	0	0	0
Tuki- ja tuettu asuminen (Tukiasunnot)	58	58	1734	1734	0	0	0
Palveluasuminen	52	52	1565	1565	0	0	0
Laitshoito	0	0	0	0	0	0	0
ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006	117						

Asumattomien asumispalvelut

Kustannukset
pähdehuollon
kustannuksissa mukana.

Kuusikko

10. Asunnottomat

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset	
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Osto	Oma
Tilapäisasuminen	605	539	0	96553	38464	50228
Tuki- ja tuettu asuminen	498	58	173	964166	964166	4 012 312
Palveluasuminen	344	163	181	95518	39159	6 955 572
Laitoshoido	151	97	0	16265	16265	1 210 871
Välivuokratut asunnot	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	1598	857	354	1172502	1058054	16 365 887
	5 000					8 885 210

ARAN TILASTOSSA ASUNNOTTOMIA 11/2006

Asunottomien palveluista kustannukset yhteensä

16 365 887 8 885 210 6 275 082

Luokittelemattomat**Vantaa**

11. Luokittelemattomat laitos- ja asumispalvelut (alle 65-vuotiaille).

Tuki- ja tuettu asuminen
 Palveluasuminen
 Laitoshoido

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset	
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Osto	Oma
	67	0	67	9576	0	1 300 074
	4	0	4	1095	0	147 988
				10671		1 448 062

Luokittelemattomat

Oulu

11. Luokittelemattomat laitos- ja asumispalvelut (alle 65-vuotiaille).

Tuki- ja tuettu asuminen
 Palveluasuminen
 Laitoshoido (Timosenkoti)

	Asiakkaat		Hoitovrk/käynnit		Kustannukset	
	Yhteensä	Oma	Osto	Yhteensä	Osto	Oma
	37	37		10293	10293	659 870

Kustannukset luokittelemattomista asumispalveluista

2 107 932

Kustannukset asunottomiasta sekä luokittelemattomista asumispalveluista

18 473 819

KUUSIKKO KUNNAT
 Sosiaalityön asiantuntijaryhmä
 Helsingin sosiaalivirasto
 Marja-Riitta Kilponen

9.5.2006

HENKILÖSTÖMÄÄRIEN JA PALKKOJEN TILASTOTIETOJEN KERÄÄMINEN TILANTEESSA 30.11.2006 - KÄSITEMÄÄRITTELY T

Alueellisen aikuissosiaalityön henkilöstön tilastotiedot tilanteessa 30.11.2006

Kuusikon kuntien vertailua varten kerätään tietoja työntekijämääristä ja peruspalkoista. **Kuusikon sosiaalityön asiantuntijatyöryhmän jäsen tarkistaa, että henkilöstömäärät kerätään sen mukaan, mitä työryhmässä on määritelty PowerPoint-tiedostossa ”aik ja lapsiperhe ja TT 2005**. On huomioitava, että kaikki suoritteisiin kuuluva henkilöstö on mukana ja ettei yksikään työntekijä tule kahteen kertaan mukaan tilastoihin.

Työntekijämäärät kerätään **aikuisten palvelujen** avohuollon työntekijöistä. Mukaan otetaan henkilöstö, joka tekee sosiaalityötä/sosiaaliohjausta/etuuskäsittelytyötä aikuisten kanssa mm. aktivointisuunnitelmien tekemisessä sekä toimeentulotuen, päihdehuollon ja sosiaalitoimen mielenterveysasiakkaiden palveluissa (päättösten valmistelu, -teko ja asiakasohjaus ja neuvonta). Asunnottomien erityispalveluissa työskentelevät työntekijät otetaan mukaan siltä osin, kuin he tekevät vastaavaa työtä kuin aluesosiaalityöntekijät tekevät asunnottomien kanssa. Työvoimapaikallisten sosiaalitoimen henkilöstö otetaan mukaan. Työvoimapaikallisten henkilöstömäärä tilastoidaan erillisenä lukuna.

Työntekijämääriä ei kerätä vanhusten, vammaisten eikä kehitysvammahuollon työntekijöistä, mikäli nämä ovat erotettavissa henkilöstöstä. Työntekijämääriä ei huomioida laitoksissa olevista työntekijöistä.

Työntekijämääriä ei myöskään kerätä maahanmuuttaja/ulkomaalaisyksiköissä tai sosiaalipäivystyksiköissä/kriisiyksiköissä työskentelevistä. A-klinikan päihdetyötä tekevä ja nuorisoasemien henkilöstö jätetään tarkastelun ulkopuolelle. Projektityöntekijöitä, jotka eivät tee asiakastyötä, ei huomioida mukaan. Ostopalvelujen henkilöstö jää tarkastelun ulkopuolelle.

Vakanssien määrät nimikkeistä

- johtava sosiaalityöntekijä
- erikois- ja erityissosiaalityöntekijä
- sosiaalityöntekijä
- sosiaaliohjaaja
- etuuskäsittelijä
- muut vastaavaa työtä tekevät työntekijät
- Ilman vakanssia olevat vastaavat työntekijät, jos he ovat pääosin asiakastyössä. Ei projekti- tai kehittämistyössä mukana olevat.

Em. nimikkeiden mukaan vakanssien määrät **vakanssi kertaalleen** ja vakanssilla tarkastelupäivänä työssä olevan työntekijän tehtäväkohtainen peruspalkka

1.

Vakinaisesti täytettyjen vakanssien tiedot tilanteessa 30.11.2006

- Työssä olevien vakinaisten työntekijöiden määrä (tehtäväkohtainen peruspalkkatieto eriteltynä)

- Määräaikaisten, pätevien sijaisten määrä (tehtäväkohtainen peruspalkkatieto eriteltynä)
- Määräaikaisten, ”epäpätevien” sijaisten määrä (tehtäväkohtainen palkkatieto eriteltynä)
- Tyhjinä olevien vakanssien määrä

2.

Avoimina olevien vakanssien tiedot tilanteessa 30.11.2006

- Määräaikaisten, pätevien sijaisten määrä (tehtäväkohtainen peruspalkkatieto eriteltynä)
- Määräaikaisten ”epäpätevien” sijaisten määrä (tehtäväkohtainen peruspalkkatieto eriteltynä)
- Tyhjinä olevien vakanssien määrä

3.

Ilman vakanssia olevien em. vakanssinimikkeiden mukaiset asiakastyössä olevat työntekijät tilanteessa 30.11.2006

- Määräaikaisten, pätevien työntekijöiden määrä (tehtäväkohtainen palkkatieto eriteltynä)
- Määräaikaisten, ”epäpätevien” työntekijöiden määrä (tehtäväkohtainen palkkatieto eriteltynä)

Vakanssinimikkeittäin laskennallinen palkkasumma

Kohdissa 1-3 kunnat laskevat vakanssinimikkeittäin kaikkien työntekijöiden tehtäväkohtaisten peruspalkkojen keskiarvon marraskuussa maksetun palkan mukaisesti. Tehtäväkohtaisten peruspalkkojen keskiarvot lasketaan erikseen päteville vakinaisille työntekijöille, päteville määräaikaisille ja ”epäpäteville” määräaikaisille työntekijöille.

Tietojen lähettäminen Kuusikon sosiaalityön asiantuntijaryhmälle

Kunnat lähettävät vakanssinimikkeittäin vakinaisesti täytettyjen vakanssien, avoimien vakanssien ja ilman vakanssia olevien työntekijöiden lukumäärät ja keskiarvopalkat Marja-Riitta Kilposelle **viimeistään 15.1.2007**.

Yhteystiedot:

Marja-Riitta Kilponen
marja-riitta.kilponen@hel.fi
 Helsingin sosiaalivirasto
 Kehittämispalvelu
 PL 8502
 00099 Helsingin kaupunki
 puh. 050-3273106

Käsitteet tarkemmin määriteltynä

1. Vakanssit
2. Ilman vakanssia palkatut
3. Työntekijöiden määrä
4. Resurssit
5. Palkkakustannukset
6. Vakinaisesti täytetty vakanssi
  - Vakituinen työntekijä tekee vakanssilla työtä
  - Vakituinen työntekijä on poissa työstä
  - Määräaikainen sijainen
  - Pätevä tai epäpätevä sijainen
  - Tyhjä vakanssi
7. Avoin vakanssi
  - Määräaikainen työntekijä
  - Pätevä tai epäpätevä työntekijä avoimella vakanssilla
  - Tyhjä vakanssi

1. Vakanssit

Vakanssi on kirjanpidollinen käsite. Kunnalla on budjetissaan varattu tietty määrä vakansseja, joihin varataan palkkamenoja.

Kunta on varannut tietyn summan n-lukumäärän sosiaalityöntekijöiden vakanssien palkkakustannuksiin.

Nämä vakanssit voivat olla vakinaisesti täytettyjä tai avoimia.

Normaalisti vakinaisesti täytetyllä vakanssilla on vakanssinhaltija työssä. Jos hän on poissa työstä, niin hän on joko palkallisella tai palkattomalla vapaalla. Vakanssille voidaan tällöin palkata sijainen tai se voidaan pitää tyhjänä.

Myös avoimena olevalla vakanssinumerolla voi olla joko sijainen tai se on tyhjä.

Sekä vakinaisesti täytetyissä että avoimissa vakansseissa voi olla määräaikaisia sijaisia. Vakinaisesti palkatut työntekijät ovat päteviä. Sijaiset ovat joko päteviä tai epäpäteviä.

2. Ilman vakanssia palkatut

Jollekin työntekijälle voidaan erityisjärjestelyin maksaa palkkaa, vaikka hänellä ei ole vakanssinumeroa, jonka perusteella palkanmaksu tapahtuu budjetissa. Useimmiten on kyse projektityöntekijöistä, jotka palkataan määräajaksi johonkin hankkeeseen, jolla on erillisrahoitus toiminnan perusbudjetin ulkopuolelta.

Joskus kunnat voivat palkata työntekijöitä ruuhkahuippuihin erillisrahoituksella ja kunnan päätöksellä, jolloin palkanmaksuun ei edellytetä vapaana olevaa vakanssia ja vakanssinumeroa.

3. Työntekijöiden määrä

Pääperiaate on, että kunnalla on yhtä monta työntekijää työssä tarkastelupäivänä kuin sillä on varattuna määrärahoja budjetissa vakansseja varten.

Työyksiköissä on kuitenkin tilanteita, joissa niissä ei ole jollain vakanssinumerolla työntekijää työssä, vaan vakanssi on tyhjänä juuri sinä päivänä. Syynä voi olla lyhyt sairauspoissaolo, vakanssin työntekijän rekrytointi on kesken tai muusta syystä poissaolo, jolloin vakanssilla ei ole ketään tekemässä työtä.

Erityisesti naisvoittoisilla aloilla työntekijöiden todellinen työpanos voi olla vähäisempi, koska äidit voivat tehdä lyhennettyä, lakisääteistä työpäivää alle kouluikäisten lasten vanhempana.

Myös työntekijöiden osa-aikaiset eläkkeet voivat vähentää työtä tekevien resurssia, jos poissaolotunneille ja –päiville ei palkata lisätyövoimaa.

Yhdeltä vakanssinumerolta voidaan maksaa palkkaa useammallekin työntekijälle. Jos vakainaisesti valittu työntekijä on hoitovapaalla ja hoitovapaasijaiseksi palkattu työntekijä on pidemmällä sairauslomalla, niin myös järjestyksessä toisena olevalle sijaiselle voidaan samanaikaisesti maksaa palkkaa. Tämä tilanne merkitsisi, että palkanmaksun perusteella yhdellä vakanssilla on kolme työntekijää. Tämä tulos voidaan välttää, kun vakanssitilasto käydään (manuaalisti) läpi siten, että yhdellä vakanssinumerolla on vain yksi valittu työntekijä (selvityksen tekijän mukainen valintaperuste).

Jos kunnan henkilöstön määrä selvitetään sen mukaan, kuinka monelle työntekijälle maksetaan palkkaa, niin työntekijöiden määrä on suurempi kuin työntekijöitä todellisuudessa on tekemässä työtä. Tämän vuoksi vakanssien määrä antaa paremmin kuvan siitä, kuinka monta työntekijää, vakanssinumero kerrallaan, voisi olla työssä, jos kaikilla vakansseilla olisi tarkastelupäivänä vain yksi pätevä työntekijä työssä.

4. Resurssit

Resursseilla tarkoitetaan työntekijöiden todellista työaikaa. Jos lasketaan vakanssien tai työntekijöiden määrät, ei vielä tiedetä, paljonko työvoimaresurssia on käytössä. Jos yksikössä on viisi vakanssia ja työntekijää, mutta työntekijöistä yksi tekee puolipäivätyötä, niin yksiköllä on käytettävissä 4,5 työntekijäresurssia.

Lain mukaan alle kouluikäisten lasten vanhempi voi tehdä lyhennettyä työaikaa. Myös eläkejärjestelyt osa-aikaeläkejärjestelyissä voivat vähentää työyksikön käytettävissä olevan työntekijöiden todellisen työajan määrää.

5. Palkkakustannukset

Vertailua varten ei määritellä kunnan maksamia bruttopalkkoja tietyn kuukauden aikana. Kohdassa 3 on selitetty, miksi yhdeltä vakanssinumerolta maksetut palkkakustannukset eivät kerro, kuinka paljon työvoimaa tällä vakanssinumerolla on ollut käytettävissä sen kuukauden aikana. Yhdeltä vakanssinumerolta voidaan maksaa palkkaa saman kuukauden aikana esim. kolmelle työntekijälle – lakisääteisesti.

Sosiaalityön asiantuntijaryhmä päätti, että kuntien välillä verrataan palkkakustannuksia vakanssilla tarkastelupäivänä (30.11) työskentelevän työntekijän tehtäväkohtaisen palkan mukaisesti. Tehtäväkohtainen palkka määräytyy kunnallisen virkaehtosopimuksen mukaan.

Jos palkkakustannuksiksi otetaan vakanssinumerolla tietyinä päivämäärinä maksetut kaikki bruttopalkkakustannukset, voivat tiedot sisältää useamman työntekijän palkat, koska jos vakituinen työntekijä on esim. äitiyslomalla, niin samanaikaisesti maksetaan sijaiselle palkkaa.

Työntekijöille tietyinä päivinä maksetut kaikki bruttopalkat eivät anna vertailukelpoista tietoa, koska kuntien palkkausjärjestelmässä suoritettut työvuodet tuovat palkanlisää. Jos kahdella kunnalla on yhtä monta työntekijää samalla vakanssinimikkeellä ja samalla tehtäväkohtaisella palkalla, niin bruttopalkkakustannusten erot johtuvat työntekijöiden palvelu- tai ikälisien määrästä eikä siitä, että kunnat maksavat suurempaa tai pienempää palkkaa tietyille vakanssinimikkeelle.

6. Vakinaisesti täytetty vakanssi

Pääsääntö:

Jos vakanssi on vakinaisesti täytetty ”eli se on varattu”, niin vakanssinumerolla on työntekijä, jolla on toistaiseksi jatkuva työsuhde. Tämä tarkoittaa, että työntekijä täyttää kelpoisuusehdot ja on siis ”pätevä”.

Tämä tarkoittaa, että tälle vakanssinumerolle ei voida enää palkata toista työntekijää toistaiseksi jatkuvaan työsuhteeseen (vakituiseksi).

Vakituinen työntekijä tekee vakanssilla työtä

Vakituinen työntekijä on poissa työstä

Vakituksen työsuhteen työntekijä voi olla

- 1) työssä tai
- 2) poissa työstä. Jos hän on poissa työstä, niin hän on
  - 2a) palkallisena poissaoleva (sairausloma, äitiysloma)
  - 2b) palkattomalla vapaalla oleva (virkavapaa, vuorotteluvapaa).

Määräaikainen sijainen

Pätevä tai epäpätevä sijainen vakinaisesti täytetyssä vakanssissa

Jos vakituinen työntekijä on poissa työstä (2), niin

Vakituinen vakanssi voi olla

- A) määräaikaisesti täytetty sijaisella, joka
  - A1) täyttää kelpoisuusehdot (vakinaisen tehtäväkohtainen palkka)
  - A2) ei täytä kelpoisuusehtoja (tehtäväkohtaisen palkan alennus)
- B) tyhjä.

Vakinaisesti täytetty vakanssi, joka on tyhjä

Vakanssi on ilman vakituista työntekijää eikä siltä vakanssinumerolta ole sijaisen palkkakustannuksia. Vakituksen palkkakustannuksia voi olla esim. sairausloman vuoksi.

7. Avoin vakanssi

Pääsääntö

Jos vakanssi(numero) on avoin, niin siinä ei ole yhdenkään sosiaalityöntekijän toistaiseksi jatkuvaa työsopimusta.

Näillä vakansseilla on yleensä vain yhden työntekijän määräaikainen työsuhde. On mahdollista, että avoimella vakanssilla oleva työntekijä on esim. sairauslomalla, ja silloin hänen sijalleen voidaan palkata sijainen.

Avoim vakanssi, jolla joko on ”pätevä tai epäpätevä” työntekijä

Avoim vakanssi voi olla

A) määräaikaisesti täytetty työntekijällä, joka

- A1) täyttää kelpoisuusehdot (vakinaisen tehtäväkohtainen palkka)
- A2) ei täytä kelpoisuusehtoja (tehtäväkohtaisen palkan alennus)

B) tyhjä.

Avoim vakanssi, joka on tyhjä

Tyhjä avoim vakanssi merkitsee sitä, ettei siltä vakanssinumerolta makseta kenenkään palkkaa.

Edellä olevia käsitteitä on havainnollistettu allaolevassa taulukossa.

Kuusikko kunnat
Sosiaalityön asiantuntijatyöryhmä 2006

HENKILÖSTÖMÄÄRÄT JA PALKAT 30.11.2005 KÄSITEMÄÄRITTELY

VAKINAISESTI TÄYTETETYT		VAKANSSIT	
VAKINAINEN		TYÖNTEKIJÄ	
työssä	poissa		
	palkallinen tai palkaton poissaolo		
	määräaikainen	määräaikainen	tyhjä vakanssi ei sijaista
pätevä	pätevä	epäpätevä	
	sijainen	sijainen	
vakituksen teht.koht.palkka	vakituksen teht.koht.palkka	alennettu teht.koht.palkka	

AVOIMET		VAKANSSIT	
määräaikainen	määräaikainen	tyhjä vakanssi ei sijaista	
pätevä	epäpätevä		
sijainen	sijainen		
vakituksen teht.koht.palkka	alennettu teht.koht.palkka		

ILMAN		VAKANSSIA	
määräaikainen	määräaikainen		
pätevä	epäpätevä		
työntekijä	työntekijä		
vakituksen teht.koht.palkka	alennettu teht.koht.palkka		

HELSINKI	KAIKKI YHTEENSÄ			VAKAINSESTI TÄYTETYT VAKANSSIT			AVOIMET VAKANSSIT			ILMAN VAKANSSIA	
	VAKANSSIT	EPAPÄTEVÄT	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	YHT	suhte	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä
	suhte	ikm	%		pat.sij	epäpat.sij					
Johdavat sosiaalityöntekijät	29	1		29	19	8	1	1	0	0	0
Erityissosiaalityöntekijät	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaalityöntekijät	129	50	39 %	98	69	5	23	23	31	27	0
YHTEENSÄ sosiaalityö	158	51	32 %	127	88	13	24	19	31	27	87 %
Sosiaaliohjaajat	75	4		70	33	31	3	4	5	1	0
Asumisohjaajat, ohjaajat	5	0		5	3	0	0	0	0	0	0
Muut vastaavat työntekijät	5	0		5	3	2	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	85	4	5 %	80	39	35	3	4 %	5	1	20 %
Etuuskäsittelijät	78	0		76	63	13	0	0	2	2	0
Maksatushenkilöstö	67	0		64	54	8	0	0	3	3	0
KAIKKI YHTEENSÄ	388	55	14 %	283	190	61	27	10 %	41	7	68 %

ESPOO	KAIKKI YHTEENSÄ			VAKAINSESTI TÄYTETYT VAKANSSIT			AVOIMET VAKANSSIT			ILMAN VAKANSSIA	
	VAKANSSIT	EPAPÄTEVÄT	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	YHT	suhte	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä
	suhte	ikm	%		pat.sij	epäpat.sij					
Johdavat sosiaalityöntekijät	6	0		6	4	2	0	0	0	0	0
Erityissosiaalityöntekijät	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaalityöntekijät	33	16	48 %	23	16	6	6	1	10	10	0
YHTEENSÄ sosiaalityö	39	16	41 %	29	20	2	6	21 %	10	10	100 %
Sosiaaliohjaajat	13	2		8	7	1	0	0	4	2	1
Asumisohjaajat, ohjaajat	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Muut vastaavat työntekijät	3	0		3	2	1	0	0	0	2	50 %
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	16	2	13 %	11	9	2	0	0 %	4	2	50 %
Etuuskäsittelijät	55	0		38	35	3	0	0	2	2	0
Maksatushenkilöstö	5	0		4	4	0	0	0	1	1	0
KAIKKI YHTEENSÄ	115	18	16 %	82	68	7	6	7 %	17	12	71 %

VANTAA	KAIKKI YHTEENSÄ			VAKAINSESTI TÄYTETYT VAKANSSIT			AVOIMET VAKANSSIT			ILMAN VAKANSSIA	
	VAKANSSIT	EPAPÄTEVÄT	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	YHT	suhte	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä
	suhte	ikm	%		pat.sij	epäpat.sij					
Johdavat sosiaalityöntekijät	8,5	1		8,5	7,5	1	0	0	0	0	0
Erityissosiaalityöntekijät	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaalityöntekijät	44	26	59 %	20	18	2	2	0	24	24	100 %
YHTEENSÄ sosiaalityö	52,5	27	51 %	28,5	25,5	0	3	11 %	24	24	100 %
Sosiaaliohjaajat	9	0		9	6	2	0	0	0	0	0
Asumisohjaajat, ohjaajat	5	0		5	4	0	0	0	0	0	0
Muut vastaavat työntekijät	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	14	0	0 %	14	10	2	0	0 %	0	0	### %
Etuuskäsittelijät	33	0		33	32	1	0	0	0	0	0
Maksatushenkilöstö	17	0		17	15	2	0	0	0	0	0
KAIKKI YHTEENSÄ	117	27	23 %	92,5	67,5	3	3	3 %	24	24	100 %

TURKU	KAIKKI YHTEENSÄ				VAKANAISESTI TÄYTETYT VAKANSSIT				AVOIMET VAKANSSIT				ILMAN VAKANSSIA				
	VAKANSSIT	suhde	EPAPÄTEVÄT	%	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	epäpät.sij	Tyhjä	YHT	suhde	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä	Pätevä	Epäpätevä
Johdavat sosiaalityöntekijät	6,5		0	0	0	6,5	4	2,5			0						
Erityissosiaalityöntekijät	1		0	0	0	1	1				0						
Sosiaalityöntekijät	33		18,5	56 %	0	32	14,5	17,5			0						1
YHTEENSÄ sosiaalityö	40,5	54,36242 %	18,5	46 %	0	39,5	19,5	17,5	44 %	0	0	### %	0	0	0	0	1
Sosiaaliohjaajat	0		0	0	0	0					0						
Asumisohjaajat, ohjaajat	0		0	0	0	0					0						
Muut vastaavat työntekijät	0		0	0	0	0					0						
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	0	0 %	0	### %	0	0	0	0	### %	0	0	### %	0	0	0	0	0
Etuuskäsittelijät	34		0	0	0	31	31				0					3	
Maksatushenkilöstö	0		0	0	0	0					0						
KAIKKI YHTEENSÄ	74,5	75,5 %	18,5	25 %	0	70,5	50,5	17,5	25 %	0	0	0 %	0	0	### %	3	1

TAMPERE	KAIKKI YHTEENSÄ				VAKANAISESTI TÄYTETYT VAKANSSIT				AVOIMET VAKANSSIT				ILMAN VAKANSSIA				
	VAKANSSIT	suhde	EPAPÄTEVÄT	%	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	epäpät.sij	Tyhjä	YHT	suhde	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä	Pätevä	Epäpätevä
Johdavat sosiaalityöntekijät	4		0	0	0	4	2,5	1,5			0						
Erityissosiaalityöntekijät	0		0	0	0	0					0						
Sosiaalityöntekijät	32		6	19 %	0	32	23	3	6		0						
YHTEENSÄ sosiaalityö	36	50 %	6	17 %	0	36	25,5	4,5	6	17 %	0	### %	0	0	0	0	0
Sosiaaliohjaajat	2		0	0	0	2					0						
Asumisohjaajat, ohjaajat	0		0	0	0	0					0						
Muut vastaavat työntekijät	1		0	0	0	1	1				0						
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	3	0 %	0	0 %	0	3	3	0	0	0 %	0	### %	0	0	0	0	0
Etuuskäsittelijät	33		0	0	0	32	28	4			1						
Maksatushenkilöstö	0		0	0	0	0					0						
KAIKKI YHTEENSÄ	72	71	6	8 %	0	71	56,5	8,5	6	8 %	0	1 %	0	0	0	0	0

OULU	KAIKKI YHTEENSÄ				VAKANAISESTI TÄYTETYT VAKANSSIT				AVOIMET VAKANSSIT				ILMAN VAKANSSIA				
	VAKANSSIT	suhde	EPAPÄTEVÄT	%	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	epäpät.sij	Tyhjä	YHT	suhde	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä	Pätevä	Epäpätevä
Johdavat sosiaalityöntekijät	3		0	0	0	3	1	2			0						
Erityissosiaalityöntekijät	0		0	0	0	0					0						
Sosiaalityöntekijät	15,5		2	13 %	0	15,0	11	2	2		0					0,5	
YHTEENSÄ sosiaalityö	18,5	40,21739 %	2	11 %	0	18	12	4	2	11 %	0	0	### %	0	0	0,5	0
Sosiaaliohjaajat	13		0	0	0	13	5	8			0						
Asumisohjaajat, ohjaajat	0		0	0	0	0					0						
Muut vastaavat työntekijät	0		0	0	0	0					0						
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	13	0 %	0	0 %	0	13	5	8	0	0 %	0	0	### %	0	0	0	0
Etuuskäsittelijät	10,5		0	0	0	9,5	9,5				1						
Maksatushenkilöstö	4		0	0	0	4					0						
KAIKKI YHTEENSÄ	46	45,5	2	4 %	0	44,5	30,5	12	4 %	0	1	2 %	0	0	0	0,5	0

KUUSSIKKO	KAIKKI YHTEENSÄ				VAKANAISESTI TÄYTETYT VAKANSSIT				AVOIMET VAKANSSIT				ILMAN VAKANSSIA				
	VAKANSSIT	suhde	EPAPÄTEVÄT	%	TYHJÄNÄ	YHT	Työssä	Poissa työstä	epäpät.sij	Tyhjä	YHT	suhde	%	työntekijä	epäpätevä työntekijä	Pätevä	Epäpätevä
Johdavat sosiaalityöntekijät	57		2	1	1	57	38	16	2		0						
Erityissosiaalityöntekijät	1		0	0	0	1	1	0	0		0						
Sosiaalityöntekijät	286,5		118,5	41 %	4	220	151,5	10	56,5		65					0,5	1
YHTEENSÄ sosiaalityö	344,5	42 %	120,5	35 %	5	278	190,5	26	58,5	21 %	65	19 %	61	94 %	2	0,5	1
Sosiaaliohjaajat	112		3	4	4	102	53	42	3		0						
Asumisohjaajat, ohjaajat	10		0	1	1	10	7	2	0		0						
Muut vastaavat työntekijät	9		0	0	0	9	6	3	0		0						
YHTEENSÄ sosiaaliohjaus	131	3,8 %	3	2 %	5	121	66	47	3	2 %	0	0 %	0	0	0	0	0
Etuuskäsittelijät	243,5		0	0	2	219,5	198,5	21	0		6					18	
Maksatushenkilöstö	93		0	0	0	164,5	129,5				0						
KAIKKI YHTEENSÄ	872	786	123,5	15 %	12	783	584,5	94	61,5	24 %	71	9 %	61	94 %	6	18,5	1

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	yht
KUNTA					seutu- kunnallinen		
johtaja tms.	1	1	1	1	1		5
johtava sosiaalityöntekijä	3	1				1	5
sosiaalityöntekijä	17	4	4	2	3	6	36
sosiaaliohjaaja, palvelujohtaja, työhönvalmentaja tms.	14	5	1	4	2	4	30
(eritys)suunnittelija	2			2			4
työvoimasuunnittelija, urasuunnittelija tms.	1			11	7		19
terveydenhoitaja tms.	5	4	4		2		15
psykologi							0
toimistonhoitaja ja toimistosihtööri	4	2			1		7
muut	3	3	4	1	1		12
YHTEENSÄ	50	20	14	21	17	11	

35

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	yht
TYÖVOIMAHALLINTO							
johtaja tms.		1				1	2
työvoimasuunnittelija, urasuunnittelija tms.					10		10
työvoimaohjaaja, palveluohjaaja tms.	47	18	10		3	8	86
psykologi tms.		1	1		1	1	4
toimistosihtööri tms.	3	2	3		1	1	10
muut					1		1
YHTEENSÄ	50	22	14	0	16	11	

23

KELA	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	yht
	3		1	1			

KUUSIKKO KUNNAT, SOSIAALITYÖN TYÖRYHMÄ
 TYÖVOIMAN PALVELUKESKUSTEN HENKILÖSTÖÄ TILANTEESSA 30.11.2006

	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	yht
KUNTA YHTEENSÄ	50	20	14	21	17	11	
TYÖVOIMAHALLINTO YHTEENSÄ	50	22	14	0	16	11	
KELA	3	0	1	1	0	0	

KUUSIKKO KUNNAT, SOSIAALITYÖN TYÖRYHMÄ
Kuntien asunnottomat Valtion asuntorahaston ARAN kerääminä 2006

Liite 4

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tapere	Oulu	Kuusikko	%
Yksinäiset asunnottomat	3 065	443	496	335	544	117	5 000	100
Ulkona, porrashuoneissa, ensisuojissa	70	46	36	8	36	45	241	4,8
Asuntoloissa	750	90	40	1	40		921	18,4
Laitoksissa	360	58	60	247	138	61	924	18,5
Vapautuvat vangit	35	4	20	1	8	5	73	1,5
Tilapäisesti tuttavien ja sukulaisten luona	1850	245	340	78	322	6	2841	56,8
Asunnottomat perheet	140	28	15	2	23	1	209	
Joista maahanmuuttajat	25	8	0	1	3		37	

	Johtavat sosiaalityöntekijät	Sosiaalityöntekijät	Sosiaaliohjaajat	Etuuskäsittelijät	Muuta huomioitavaa
Helsinki	*Perus-, täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset *Perusnormin alennus *Kyselyt rahalaitoksiin	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset *Perusnormin alennus	*Perus-, ja täydentävän tt-tuen päätökset * Ehkäisevän tt-tuen päätökset sosiaalityöntekijän tekemän suunnitelman rajoissa	*Kirjallisten hakemusten käsittely *Perus- ja täydentävän tt-tuen päätökset (erillinen ohje täydentävästä) * Neuvonta	
Espoo	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset * Olenneiset poikkeamat normeista	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	*Perus, ja -täydentävän tt-tuen päätökset	*Perustoimeentulotuki *Ennakkona annettava tuki tulossa olevaa etuutta vastaan * Takaisinperintä	Kuntouttavaan työtöintään liittyvät toimintaraha ja matkakorvaus päätetään työvoiman palvelukeskuksessa
Vantaa	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset *Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	EI OLE	*Perustoimeentulotuki sekä täydentävä tt-tuki sosiaalityöntekijän suunnitelman mukaan	
Turku	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset * Asiakassuunnitelman teko 3 kk toimeentulotuen jälkeen	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset * Asiakassuunnitelman teko 3 kk toimeentulotuen jälkeen	EI OLE	*Perustoimeentulotuen päätökset sekä täydentävän tt-tuen päätökset asiakassuunnitelman puitteissa	
Tampere	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	EI OLE	*Perus-, ja täydentävän tt-tuen päätökset	
Oulu	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	*Perus-,täydentävän ja ehkäisevän tt-tuen päätökset	*Perus-,täydentävän tt-tuen päätökset	*Perustoimeentulotuen päätökset sekä rajoitetusti täydentävän tuen päätökset ja takaisinperintä.	

Sosiaalityön tehtävälalueiden määritelmät aakkostettuna 21.6.2007

Adoptio/Ottolapsineuvonta

Ottolapsineuvonnan tarkoituksena on lapseksiottamista koskevassa asiassa valvoa lapsen etua sekä neuvotteluilla ja toimenpiteillä auttaa lasta, lapsen vanhempia ja lapseksiottajia ennen kuin tuomio istuin vahvistaa lapseksiottamisen sekä tarvittaessa myös sen jälkeen. (Asetus lapseksiottamisesta 508/1997)

Palvelu on tarkoitettu kaikenikäisille lapsille, adoptioon luovuttajille ja adoptiolasta hakeville. Adoptiolasta hakevien tulee olla vähintään 25-vuotias. Perheen sisäisessä adoptiossa hakijan tulee olla vähintään 18-vuotias. Tavoitteena on, että luovutettava lapsi saa hänelle itselleen sopivat ottovanhemmat.

Asiakkaat saavat ohjausta ja neuvontaa adoptiovanhemmuuteen sekä tietoa kotimaiseen tai kansainväliseen adoptioon liittyvästä lainsäädännöstä ja käytännöistä.

Ottolapsineuvonnassa arvioidaan hakijan /hakijoiden edellytyksiä ryhtyä adoptiovanhemmiksi (elämäntilanne, tausta, arvot, asenteet, parisuhde, kokemus lapsista jne.) sekä annetaan valmennusta kyseiseen tehtävään.

Työ sisältää 4-7 tapaamista, joista vähintään yksi on kotikäynti. Neuvonnan päätteeksi laaditaan kotiselvitys, jossa on 4-6-sivuinen lausunto perheestä. Neuvontaan kuuluu tarvittaessa myös erilaisten lisäselvitysten laatiminen, joita luovuttajamaat välillä vaativat, tai jos adoptiolupa on umpeutumassa. Kun perheeseen tulee lapsi, jatkuu työskentely seurantana Luovuttajamaat vaativat sosiaalityöntekijän seurantaraportteja, jotka perustuvat kotikäynteihin. Seuranta-aika on 0,5 – 5 vuotta maasta riippuen.

Perheen sisäisessä adoptiossa tavataan perhettä vähintään kolme kertaa. Tämän lisäksi tavataan luovuttavaa vanhempaa yhden tai useamman kerran. Yli 12-vuotiaalta lapselta pyydetään suostumus.

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityö on aikuisten kanssa tehtävää sosiaalityötä, jonka tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön tai perheen sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Aikuissosiaalityöhön sisältyy päihdehuoltoa, toimeentulotukea, vammaisten palveluja, vanhusten palveluja, mielenterveystyötä, työllistymistä edistävää toimintaa (mm. kuntouttavaa työtoimintaa) ja asumispalveluja. Palvelujen organisointi vaihtelee eri kunnissa.

Ammatillinen perhekoti

Ammatillinen perhekotihoito perustuu perheenä toimimiseen, siten että toinen tai molemmat vanhemmista tekevät sijoitettujen lasten hoito- ja kasvatustyötä kotona. Toisen vanhemmista edellytetään olevan sosiaali-, kasvatusta tai terveydenhuollon koulutuksen saanut henkilö. Kodilla tulee olla valvontalain mukainen lupa ammatillisen perhekodin ylläpitoon.

Asumispalvelujen sosiaalityö

Asiakkaille sopivan asumispalvelumuodon etsiminen silloin, kun asiakas ei pysty asumaan itsenäisesti. Työhön kuuluu tuen ja ohjauksen järjestäminen, asumisen seuranta ja asumispalvelupäätösten teko

Asunnottomien sosiaalityö

Asunnottomien sosiaalityössä työskennellään asunnottomien asiakkaiden kanssa: työhön sisältyy asumisen järjestämiseen, kuntoutukseen, päihdehuoltoon, työllistymiseen ja toimeentuloon liittyvät asiat.

Avoliittolain mukainen perheasioiden sovittelu

Perheasioiden sovittelu on tarkoitettu perheelle, jossa on ristiriitoja. Tavoitteena on ratkaista puolisoiden tai perheen ristiriidat sekä vahvistaa vanhemmuutta erotilanteessa ja eron jälkeen. Asiakas saa ohjausta perheen ristiriitojen ratkaisemiseksi sekä tarpeen mukaan neuvontaa lapsen huoltoa, tapaamisoikeutta ja elatusta koskevissa asioissa sekä avioeron hakemisessa.

Huoltosuunnitelma

Huoltosuunnitelma on lapselle tai nuorelle tehtävä suunnitelma, johon kirjataan lastensuojelutarpeeseen ja hänen hyvinvoinnin varmistamiseen liittyvät toimenpiteet. Suunnitelmassa pitää sopia vastuuhenkilöistä, aikataulusta sekä suunnitelman toteutumisen seurannasta. Suunnitelma tehdään yhdessä lapsen ja hänen vanhempiansa sekä tarvittavien lapselle tärkeiden henkilöiden kanssa. Huoltosuunnitelma on tarkistettava tarpeen mukaan (LSL 11 §, Lastensuojeluasetus(1010/1983).

Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen

Palvelu on tarkoitettu avioliiton ulkopuolella syntyneelle lapselle, lapsen äidille tai miehelle, joka haluaa tunnustaa isyytensä. Tavoitteena on isyyden vahvistaminen. Tunnustamisasiakirjat laaditaan, allekirjoitetaan ja toimitetaan maistraattiin vahvistettaviksi. Tarvittaessa tehdään DNA-tutkimus.

Jälkihuollon sosiaalityö

Jälkihuollon sosiaalityöllä tarkoitetaan sitä sosiaalityötä, jota tehdään yleensä sijoitettuna olleen nuoren kanssa, kun sijaishuolto on päättynyt. Jälkihuollon avulla tuetaan nuorta itsenäisen elämän alkuun. Jälkihuolto kattaa toimeentulotuen, asumisen, tukihenkilö- ja terapiapalvelut, koulunkäynnin, työhön sijoittumiseen tukemisen ja muun henkilökohtaisen tuen järjestämisen. Sosiaalityöntekijä vastaa jälkihuollon järjestämisestä. Huoltosuunnitelmaan kirjataan jälkihuollon tavoitteet ja toteutustavat.

Jälkihuolto

Sijaishuollon päättymisen jälkeen kunnan velvollisuus on järjestää lapselle tai nuorelle tarvittava jälkihuolto tukemalla sijaishuollossa ollutta lasta tai nuorta (LSL 34 JA 13 §). Sosiaalityöntekijällä on mahdollisuus harkintaan ja hän voi myöntää jälkihuoltoa myös avohuollon tukitoimien piirissä olleelle nuorelle. Jälkihuollon avulla tuetaan nuorta itsenäisen elämän alkuun. Se kattaa toimeentulotuen, asumisen, tukihenkilö- ja terapiapalvelut, koulun käynnin työhön sijoittumisen, harrasteiden ja muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämiseen. Lapsi tai nuori voi olla myös sijoitettuna jälkihuoltona. Se tarkoittaa sijoituksen ja huollon jatkamista huostaanoton lakkautumisen jälkeen. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen lakkaa, kun nuori täyttää 21 vuotta.

Kasvatus- ja perheneuvolan sosiaalityö

Kasvatus- ja perheneuvolat ovat lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään varten lasten ja nuorten kasvatukseen, kehitykseen ja perheen ihmissuhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Perheneuvolan sosiaalityöntekijä/perheneuvoja työskentelee yhdessä perheneuvolan lastenpsykiatrin ja psykologin kanssa. Perheneuvolan sosiaalityöntekijän/perheneuvojan työ sisältää lapsen/nuoren/koko perheen ohjausta ja neuvontaa, tutkimusta, hoitoa ja asiantuntijatyötä. Perheneuvolan sosiaalityöntekijältä/perheneuvojalta edellytetään sosiaalityön ammattitutkinnon lisäksi vähintään kolmevuotista erityistason psykoterapiakoulutusta

Kehitysvammahuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijän työ sisältää kehitysvammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä neuvontaa ja ohjausta ja eri palvelujen järjestämistä ja koordinointia.

Kehitysvammahuollon perhe- ja laitoshoidon sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalityöntekijän työtä silloin kun hän työskentelee perhe tai laitoshoidossa olevan kehitysvammaisen asiakkaan asioissa.

Kehitysvammahuolto

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaan (1977/519 1§) erityishuoltoa annetaan henkilölle, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluksia.

Koulun sosiaalityö

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä. Koulukuraattorilta saa apua, jos lapsella tai nuorella on pulmia koulunkäynnissä, kaverisuhteissa tai hänen elämässään tapahtuu muutoksia. Nuori voi saada tukea koulukuraattorilta myös omaan elämäänsä ja kehitykseensä liittyvissä asioissa. Vanhemmat voivat keskustella koulukuraattorin kanssa kotitilanteesta tai kasvatusasioista. Ratkaisuja pulmatilanteisiin etsitään yhdessä vanhempien ja koulun muiden aikuisten kanssa. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä alueen lastensuojelun, perheneuvolan ja terveydenhuollon kanssa. Kaikissa ala-asteen ja lähes kaikilla yläasteen kouluissa toimii koulukuraattori.

Kriisi- ja päivystystyön sosiaalityö

Sosiaalityön kriisityössä yhdistyy sekä psykososiaalinen tuki että käytännön asioissa avustaminen hätätilanteessa. Päivystystyö on virallista työtä, johon sisältyy viran hoitamiseen kuuluvaa vastuuta, velvoitteita ja oikeuksia suhteessa kuntalaisiin.

Sosiaalityön päivystystyössä ongelmiin tai kriisitilanteisiin voidaan puuttua myös virka-ajan ulkopuolella. Päivystystyö sisältää asiakkaan ohjaamisen peruspalvelujen piiriin jatkotoimenpiteitä varten.

Kuntouttavan työtoiminnan sosiaalityö

Asiakkaan itsenäisen suoriutumisen ja työllistymisen edistämiseksi kuntouttavan työtoiminnan sosiaalityössä selvitetään työvoima- ja terveydenhuoltoviranomaisten kanssa asiakkaan työllistymis-, kuntoutus ja koulutusvaihtoehtoja ja laaditaan aktivointisuunnitelma.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta tuli voimaan 1.9.2001. Uudistus pitää sisällään kaksi uutta toimintamuotoa: aktivointisuunnitelman ja kuntouttavan työtoiminnan. Aktivointisuunnitelma on tehtävä sekä alle 25-vuotiaille että yli 25-vuotiaille pitkään työttömänä ja/tai sen vuoksi toimeentulotukiasiakkaana oleville.

Asiakkaan aktivointisuunnitelma voi sisältää kuntouttavaa työtoimintaa muiden työllistävien toimenpiteiden lisäksi. Työtoiminnan järjestää kaupungin sosiaalityö ja varsinainen työtoimintapaikka voidaan hankkia esimerkiksi järjestöstä, kaupungilta, kuntayhtymältä, seurakunnalta, valtiolta tai muulta julkisyhteisöltä. Työtoimintapaikka ei voi olla yksityisessä yrityksessä.

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla maksetaan hänelle normaalisti kuuluvat etuudet, jotka yleensä ovat työmarkkinatuki ja/tai toimeentulotuki. Lisäksi hän saa 7 € toimintarahaa työpäivältä sekä korvauksen matkakustannuksista.

Lapsen huolto - ja tapaamisoikeutta koskeva sosiaalityö

Lapsen vanhemmat voivat sopia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Sopimus on tehtävä kirjallisesti ja se on vahvistettava sosiaalilautakunnan toimesta. Avio- ja avoerotilanteissa sosiaalityöntekijän/lastenvalvojan luona voidaan laatia kirjallinen elatussopimus lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisesta ja elatuksesta. Myös sovitteluavun antaminen vanhemmille lapsen tapaamisoikeuden toteuttamiseksi kuuluu tehtäviin. Jos vanhemmat eivät pääse keskenään sopimukseen, asian ratkaisee käräjäoikeus. Sosiaalilautakunnan on tällöin annettava oikeudelle sen pyynnöstä asiaan liittyvä selvitys.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen/sopimuksen täytäntöönpanon sovittelu

Palvelu on tarkoitettu käräjäoikeudelle, joka käsittelee alaikäisen lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen tai sopimuksen täytäntöönpanoa tilanteissa, joissa toinen vanhempi tai ulkopuolinen ei noudata annettua päätöstä, tehtyä sopimusta tai luovuta lasta huoltajalleen. Käräjäoikeus pyytää sosiaalitoimintaa järjestämään täytäntöönpanosovittelun.

Sovittelun tarkoituksena on edistää asianosaisten yhteistoimintaa lapsen hyvinvoinnin toteuttamiseksi täytäntöön pantavana olevan päätöksen/sopimuksen edellyttämällä tavalla. Sovitteluun kuuluu täytäntöönpanosovittelu, josta laaditaan sovittelukertomus, virka-avun antaminen ja väliaikainen turvaamistoimi.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva selvitys/lausunto tuomioistuimelle

Palvelu on tarkoitettu tuomioistuimelle, joka tarvitsee oikeudenkäyntiaineistoa täydentävää sosiaalitoimen asiantuntemukseen perustuvaa tietoa asiakkaista ratkaistessaan lapsen huolto- ja tapaamisasioita. Tavoitteena on antaa tuomioistuimelle olosuhteselvitys lapsen edun toteutumisesta lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevassa riita-asiassa. Asiakkaille annetaan ohjausta ja neuvontaa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevasta lainsäädännöstä sekä sopimuskäytännöistä. Selvitetään asiakkaiden olosuhteita ja mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Laaditaan selvitys tuomioistuimelle.

Lapsiperheiden avohuollon sosiaalityö

Lapsiperheiden avohuollon sosiaalityön määritelmä tässä raportissa:

Lapsiperheiden sosiaalityössä työskennellään perheiden kanssa. Työskentely voi kohdistua joko lapseen tai vanhempiin tai koko perheen kanssa työskentelyyn. Perheellä voi olla lastensuojelun asiakkuus, mutta se ei ole välttämätön edellytys palvelun saamiseksi.

Palveluihin kuuluvat lapsiperheiden kanssa tehtävä sosiaalityö, lastensuojelusta avohuolto ja jälkihuolto sekä lasten huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvät selvitykset.

Työ voi olla joko yhdenmukaista tai eriytettyä työtä ja se on voitu organisoida alueellisesti tai keskitettynä palveluna.

Jos lapsiperheellä on jokin muu sosiaalinen ongelma (esim. päihdehuolto tai toimeentulotuki), se voidaan hoitaa osana lapsiperheiden sosiaalityötä, mutta voi myös kuulua aikuissosiaalityön palveluihin.

Elatusturvaan ja isyys selvityksiin liittyviä palveluita ei sisällytetä tähän raporttiin, koska näitä asioita hoitavilta työntekijöiltä ei edellytetä sosiaalityöntekijän kelpoisuutta.

Lastensuojelun sijaishuolto

Sijaishuolto on lasten hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuoltoon voidaan sijoittaa vain sosiaalilautakunnan huostaanottama lapsi. (Lsl 22 §) Lapsen sijaishuolto voidaan järjestää perhe- tai laitoshoidon. Lapsi voidaan sijoittaa perhe- tai laitoshuoltoon myös avohuollon tukitoimena. Lapsen sijoittaneella taholla (sosiaalityöntekijällä) on velvollisuus valvoa sijaishuoltoon sijoitetun lapsen edun toteutumista. Sijaishuoltoa on käsitelty lastensuojelulain luvussa 6.

Lastensuojelu

Lapsella on oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvu- ja ympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun. Lastensuojelulain 1983/683 mukaan lastensuojelun tarkoitus on turvata lapsen oikeudet vaikuttamalla yleisiin kasvuoloihin, tukemalla huoltajia lasten kasvatuksessa sekä toteuttamalla perhe- ja yksilökohtaista lastensuojelua. Lain mukaan perhe- ja yksilökohtaista lastensuojelua ovat avohuollon tukitoimet, huostaanotto ja sijaishuolto sekä jälkihuolto.

Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojeluilmoitus on lastensuojelulakiin perustuva ilmoitus lapsesta, joka ilmeisesti on lastensuojelun tarpeessa. Ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Sosiaali- ja terveydenhuollon, koulutoimen, poliisitoimen tai seurakunnan palveluksessa taikka luottamustoimessa virkaa tai tointa hoitavat henkilöt ovat ilmoitusvelvollisia (LSL 40 §).

Lastensuojelulaitos

Lastensuojeluasetuksen (16.12.83/1010) 8 §: Lastensuojelulaitoksessa on yksi tai useampi asuinyksikkö. Useampiyksikköisen laitoksen osastot voivat toimia erillisinä. Asuinyksikössä saadaan hoitaa yhdessä enintään kahdeksaa lasta tai nuorta ja samaan rakennusryhmään sijoitettuna enintään 24:ää lasta tai nuorta. Kiireellisissä tapauksissa asuinyksiköissä tai laitoksessa voidaan lyhytaikaisesti sekä äiti- ja lapsikodissa myös muutoin hoitaa useampaakin lasta tai nuorta. Lastensuojelulaitoksessa tulee asuinyksikköä kohden olla lasten ja nuorten tarvitsemaan huoltoon sekä hoitoon nähden

riittävä henkilökunta, kuitenkin vähintään viisi hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. Lastensuojelulaitoksella tulee olla lastensuojelulain mukainen laitoslupa.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijä tutkii lastensuojeluilmoitukset, kartoittaa avun tarpeen, päättää lastensuojelun asiakkuuden aloittamisesta, suunnittelee ja järjestää avohuollon tukitoimenpiteitä ja muita palveluja yhteistyössä perheen verkoston kanssa, arvioi tuen vaikuttavuutta ja päättää asiakkuuden jatkamisesta tai lopettamisesta. Sosiaalityöntekijä päättää myös huostaanoton valmistelun aloittamisesta ja sen toteuttamisesta, jos lapsen terveys ja kehitys uhkaavat vakavasti vaarantua ja avohuollon tukitoimenpiteet on todettu riittämättömiksi tai mahdottomiksi toteuttaa. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet määritellään lastensuojelulain luvussa 4.

Katso myös Lapsiperheiden sosiaalityö.

Lastensuojelun perhetyö

Sosiaalityöntekijä kartoittaa perheen tilanteen ja tekee päätöksen lastensuojelun perhetyön aloittamisesta tai lopettamisesta. Lastensuojelun perhetyötä tekee erikseen nimetty perhetyöntekijä. Perhetyöntekijän koulutukseksi on määritelty opistotasoinen koulutus. Perhetyöntekijälle ei ole delegoitu päätöksenteko-oikeutta. Lastensuojelun perhetyö on lastensuojelun sosiaalityön avo- tai sijaishuollon tukitoimenpide, joka kohdistuu perheeseen eikä ole kotipalvelua (eli siitä ei peritä maksua). Työtä tehdään kotona tai muualla. Palvelu kohdistuu nimeltä mainittuun, sosiaalityön tarpeessa olevaan perheeseen. Lastensuojelun perhetyön järjestämisestä ei ole erikseen määrätty laissa, vaan lastensuojelun perhetyö on käytännön työssä osoittautunut hyväksi lastensuojelun tukitoimenpiteeksi.

Katso myös Sosiaaliohjaus lapsiperheiden palveluissa.

Lastensuojelun laitoshoidon sosiaalityö

Lastensuojelun laitoshoidon sosiaalityöllä tarkoitetaan tässä selvityksessä joko (1) sosiaalityöntekijän työtä, silloin kun hän työskentelee laitoshoitoon sijoitetun lapsen asiassa ja suunnittelee/kehittää laitoshoitotoimintaa tai (2) lastensuojelulaitoksessa työskentelevän sosiaalityöntekijän työtä.

Lastensuojelun perhehoidon sosiaalityöllä

Palvelulla tarkoitetaan tässä selvityksessä sosiaalityöntekijän työtä, silloin kun hän työskentelee perhehoitoon sijoitetun lapsen asiassa ja myös suunnittelee/kehittää perhehoitotoimintaa. Perhehoidon sosiaalityö sisältää myös sijaisperheiden valinnan, hyväksymisen ja valmentamisen toimimaan perhehoitajina.

Lastensuojelun sosiaalityö

Lastensuojelun sosiaalityö on lastensuojelun avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon sosiaalityötä. Tässä selvityksessä ei ole käsitelty sijaishuollon sosiaalityötä. Osittain on nostettu esiin lomatoiminnan, tukiperhe-/tukihenkilötoiminnan, nuorten rikoksenteleijöiden ja tukiasuntotoiminnan sosiaalityö, koska osassa kaupunkeja on näihin toimintoihin erikoistuneita sosiaalityöntekijöitä. Lastensuojelun sosiaalityötä tekee pätevyyden omaava sosiaalityöntekijä. Lastensuojelun asiakkaalle tehdään aina huoltosuunnitelma (Lsl 11 §). Lastensuojelulain lisäksi sosiaalihuoltolaki (710/1982) määrittää lapsille ja nuorille järjestettäviä palveluita.

Lastenvalvojan työ

Lastenvalvojan tehtäviin kuuluvat vanhempien yhteisten sopimusten teossa avustaminen ja tuomioistuimille annettavien selvitysten teko lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisesta ja elatuksesta. Lisäksi lastenvalvoja antaa vanhemmille perheasioissa sovitteluapua, jos tehdyissä sopimuksissa tulee vanhemmille pulmia. Lastenvalvojan työ on yhteistyötä vanhempien kanssa ja hän avustaa vanhempia löytämään sopimusratkaisut, jotka tyydyttävät molempia vanhempia.

Lomatoiminnan sosiaalityö

Sosiaalityöntekijä suunnittelee ja kehittää lomatoimintaa sekä päättää lomien ja maksutuen myöntämisestä. Sosiaalityöntekijä etsii tarvittaessa sopivan lomatoimintamuodon lapselle/perheelle.

Lomatoiminta

Lomatoiminta on lastensuojelun ennaltaehkäisevää palvelua lapsiperheille. Lapset voivat viettää lomaa yksityisissä lomakodeissa, järjestöjen lomakodeissa tai leireillä. Lomia myönnetään taloudellisin tai sosiaalisin perustein. Lomatoiminta perustuu lastensuojelulakiin (13 §), jonka mukaan sosiaalilautakunnan on tarvittaessa järjestettävä loma- ja virkistystoimintaa.

Mielenterveystyön sosiaalityö

Palvelu on osa eri asiakasryhmien kanssa tehtävää sosiaalityötä. Työhön sisältyy asiakkaan kokonaistilanteen selvittäminen ja tuen järjestäminen arkielämässä selviytymiseksi ja tukiverkoston luomiseksi sekä tarvittaessa asumispalvelun järjestäminen. Lisäksi työskentelyyn kuuluu keskustelu, ohjaus ja neuvonta. Mielenterveysosiaalityön keskeinen yhteistyökumppani on psykiatrian erikoissairaanhoido.

Nuorten rikoksentekijöiden sosiaalityö

Sosiaalityöntekijä toimii sosiaalilautakunnan edustajana 15-17 -vuotiaan lapsen tekemäksi ilmoitetun rangaistavan teon esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä (Lastensuojelulaki 15 §, esitutkinta-asetus 15 §). Sosiaalityöntekijän on myös tarvittaessa laadittava lapsesta ja nuoresta henkilöstä oikeudenkäyntiä varten henkilötutkinta nuoren elämäntilanteesta (Asetus nuorista rikoksentekijöistä 1§) ja yhdessä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa toimeenpanosuunnitelma nuorisorangaistuksesta sekä tarvittaessa osallistua valvonnan järjestämiseen ehdollisesti rangaistulle nuorelle (Laki nuorista rikoksentekijöistä 10 §).

Pakolaisten, paluumuuttajien sekä turvapaikanhakijoiden sosiaalityö

Pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja paluumuuttajien kanssa tehtävä sosiaalityö tukee maahanmuuttajaa hankkimaan yhteiskunnan aktiivisen ja tasavertaisen jäsenen valmiuksia, ja sitä kautta mahdollisuuksia osallistua työelämään.

Pakolaiset, paluumuuttajat ja turvanpaikanhakijat voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin riippuen maahantulosityistä:

Kiintiöpakolaisuuden perusteella oleskeluluvan saaneet

Kiintiöpakolainen on pakolainen, jonka Suomi on vastaanottanut YK:n kanssa tehdyn sopimuksen

mukaisesti pakolaisleiriltä, ja jolle valtio antaa sijoituspäätöksen ja osoittaa kuntapaikan.

Pakolainen on ulkomaalainen, joka on saanut turvapaikan Suomesta. Hänet on otettu Suomeen YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun hyväksymänä pakolaisena. Hänelle annetaan pyynnöstä selvitys siitä että hän on pakolainen (pakolaispalvelus). Hänellä on väestökirjalaisissa tarkoitettu kotipaikka. Valtio myöntää kunnalle korvauksen jokaisesta

vastaanotetusta pakolaisesta. Valtio korvaa myös pakolaiselle maksettavan toimeentulotuen kolmen ensimmäisen vuoden ajan.

Entisen Neuvostoliiton alueelta muuttavat

Paluumuuttajat ovat Suomeen muuttavia inkerinsuomalaisia tai heidän jälkeläisiään entisen Neuvostoliiton alueelta, pääasiassa Venäjältä ja Baltian maista. Heille myönnetään oleskelulupa suomalaisen syntyperän perusteella. Valtio korvaa kunnalle alle 65-vuotiaan paluumuuttajan toimeentulotuen kuuden kuukauden ajan ja yli 65-vuotiaan osalta viiden vuoden ajan.

Turvapaikanhakijat

Turvapaikanhakijat hakeutuvat itsenäisesti Suomeen. Heidän on haettava turvapaikkaa maahan saapuessaan tai pian sen jälkeen. Valtio ohjaa turvapaikanhakijat vastaanottokeskuksiin (hakijalla ei ole väestökirjalain mukaista kotipaikkaa). Turvapaikkahakemuksen ratkaisee sisäasiainministeriö. Valtio korvaa turvapaikanhakijoiden kustannukset turvapaikanhaun ajalta täysimääräisesti (sopimus vastaanottokeskuksen ylläpidosta valtion kanssa).

Turvapaikanhakijat, jotka saavat oleskeluluvan (status A3, A4)

Turvapaikan sijasta Suomessa oleskeleva ulkomaalainen voi saada oleskeluluvan suojelun tarpeen perusteella. Oleskeluluvan saaneet sijoitetaan kuntapäätöksellä vastaanottavaan kuntaan, useimmiten siihen kuntaan, jossa vastaanottokeskus sijaitsee. Valtio korvaa kustannukset samalla tavalla kuin kiintiöpakolaisistakin.

Perhehoito

Perhehoito tarkoittaa lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä oman kodin ulkopuolella toisessa perheessä tai ammatillisessa perhekodissa. Perhehoito voi olla lyhyt- tai pitkäaikaista.

Perhesosiaalityö

Perhesosiaalityö on sosiaalityötä, jota tehdään lapsiperheiden kanssa, joilla ei ole lastensuojelun tarvetta. Perhesosiaalityössä sosiaalityön asiakkuus on vanhemmilla ja työ painottuu vanhemmuuden tukemiseen. Perhesosiaalityön asiakkuus voi muodostua esim. perheen pitkäaikaisen köyhyyden vuoksi (toimeentulotukiasiakkuus), joka erottaa lapsen kasvuolot niistä lapsen kaveriperheistä, jotka selviytyvät ilman toimeentulotukea. Toisena esimerkkinä voi olla vanhempi, joka kaipaa tukea murrosikäisen kasvattamiseen. Kolmantena esimerkkinä on yksinhuoltaja, joka avioeron vuoksi opettelee lapsen arkihuolehtimista yksin ja selvittää yksinhuoltajuuteen liittyvien asioiden hoitoa.

Katso myös Lapsiperheiden avohuollon sosiaalityö

Päihdehuollon sosiaalityö

Päihdehuoltotyön avulla pyritään ehkäisemään ja vähentämään päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Sosiaalityö sisältää päihteidenkäytön puheeksiottamisen ja päihdeongelman tunnistamisen. Sosiaalityö on myös päihdeongelmaan liittyvää ohjausta, neuvontaa, keskusteluapua, hoitoon motivointia ja tarvittaessa hoitopaikan järjestämistä. Päihdekuntoutuksen aikaiseen ja sen jälkeiseen sosiaalityöhön kuuluu tukitoimien järjestäminen, tilanteen seuranta sekä päihdeettömyyden tukeminen.

Sijaishuollon sosiaalityöllä

Sijaishuollon sosiaalityöllä, joka sisältää perhe- ja laitoshoidon sosiaalityön, tarkoitetaan kaikkien niiden sosiaalityöntekijöiden työtä, jotka työskentelevät huostaanotetun ja sijoitetun lapsen asiassa alueella, keskitetyssä yksikössä tai lastensuojelulaitoksessa.

Sosiaalityöntekijä tapaa sijoitettua lasta/nuorta vähintäänkin huoltosuunnitelman arviointi- ja uusimisneuvottelujen yhteydessä. Sosiaalityöntekijä tukee perhettä kasvatustehtävässä. Sosiaalityöntekijä osallistuu neuvotteluihin lapsen/nuoren vanhempien, sijaishuoltopaikan henkilökunnan, opetusviranomaisten, terveydenhuollon työntekijöiden ja muiden tarvittavien yhteistyökumppanien kanssa. Neuvotteluissa sovitaan yhteisistä työskentelytavoista. Tarvittaessa konsultoidaan erityisasiantuntijoita. Lapsen/nuoren sijoittanut kunnan sosiaalityöntekijä tekee tarvittavat päätökset (tapaamiset, rajoitukset jne.) ja huoltosuunnitelman. Sosiaalityöntekijä tekee kotikäyntejä ja tukee lapsen kotiinpaluuta.

Sijaisperhe

Sijaisperhehoitoa annetaan yksityiskodissa toimeksiantosuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaisperheen vanhemmalta/vanhemmilta ei edellytetä tiettyä koulutusta.

Sopimus lapsen elatuksen turvaamisesta

Palvelu on tarkoitettu alaikäisen lapsen vanhemmille, jotka haluavat tehdä elatussopimuksen, jos vanhempi ei muulla tavoin huolehdi lapsen elatuksesta tai jos lapsi ei pysyvästi asu vanhempansa luona tai lapsi on 18 vuotta täyttänyt opiskelija (koulutusavustussopimus). Tavoitteena on vanhempien neuvottelujen tuloksena vahvistaa lapsen edun mukainen elatussopimus tai koulutusavustussopimus. Mikäli vanhemmat eivät pääse sopimukseen, heidät ohjataan hoitamaan asia tuomioistuimessa. Asiakkaille annetaan neuvontaa lapsen elatusta koskevasta lainsäädännöstä ja sopimuskäytännöistä.

Sosiaaliohjaus lapsiperheiden palveluissa tässä raportissa

Sosiaaliohjauksessa, joka sisältää myös perhetyön ja lastensuojeluperheiden kotipalvelun, työntekijä tukee ja ohjaa perheen arjessa selviytymistä ja elämänhallintaa. Työskentely voi kohdistua joko lapsiin tai vanhempiin tai koko perheen kanssa työskentelyyn. Työtä voidaan tehdä ryhmätyönä esim. nuorten kanssa tai äiti-lapsiryhmissä. Työtä voidaan tehdä myös esim. parityönä.

Perheissä työntekijä työskentelee yhdessä perheenjäsenten kanssa suunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Perheessä ei tarvitse olla lastensuojelun asiakkuutta.

Työntekijän kelpoisuusehto vaihtelee kunnittain. Turussa työntekijältä edellytetään lähihoitajan tutkinto. Muissa kunnissa tullaan uusilta työntekijöiltä edellyttämään ammattikorkeakoulututkinto.

Palvelu voi olla joko maksullista tai maksutonta. Lastensuojelun tukitoimenpiteenä myönnetty palvelu on perheille maksutonta. Kotipalvelun maksu määräytyy perheiden bruttotulojen ja omaisuuden mukaan.

Sosiaalipalvelujen hallinnollinen organisointi

Alueelliset sosiaalityön palvelut

Sosiaalityön palvelut on järjestetty alueellisesti silloin, kun kunnassa on palvelun antamista varten vähintään kaksi palveluyksikköä. Palvelu on haluttu tuoda lähemmäksi asukkaita, ja asiakas ohjataan asuinpaikkansa perusteella tiettyyn fyysiseen palveluyksikköön. Sosiaalityö on myös järjestetty alueellisesti, jos sosiaalityötä tehdään pelkästään

kenttätöinä, vaikka työntekijöiden sosiaalilaitokset sijaitsevatkin yhdessä pisteessä. Alueellisesti järjestettyjen palvelujen hallinnointi voi olla keskitetty yhteen yksikköön, mutta se ei vaikuta palvelujen tuottamistapaan.

”Saman palvelun sosiaalityöntekijät työskentelevät eri kattojen alla.”

Keskitetyt sosiaalityön palvelut

Sosiaalityön palvelut järjestetään keskitettynä silloin, kun kunnassa on asiakaspalvelun antamista varten vain yksi palveluyksikkö. Jos sosiaalityötä on tekemässä useita sosiaalityöntekijöitä fyysisesti samassa yksikössä, on kyse keskitetysti tuotetusta palvelusta, vaikka asiakkaat jaettaisiinkin palveluyksikössä työntekijöiden kesken osoitteiden mukaan.

”Saman palvelun sosiaalityöntekijät työskentelevät saman katon alla.”

Terveyssosiaalityö

Terveyssosiaalityö on sosiaalityöntekijän toimintaa, joka toteutuu terveydenhuollon organisaatiossa. Lähtökohtana on kokonaisnäkemys terveyden ja sairauden sekä sosiaalisten tekijöiden yhteyksistä. Terveyssosiaalityön tavoitteena on edistää asiakkaan sosiaalista suoriutumista sekä tukea asiakkaan yhteiskunnallisen osallistumisen jatkumista mahdollisimman hyvin. Terveyssosiaalityöhön sisältyy asiakkaan tilanteen sosiaalista arviointia, sosiaalisen toimintakyvyn tukemista sekä toimeentulon ja palvelujen turvaamista.

Toimeentulotuen sosiaalityö

Toimeentulotuen sosiaalityössä selvitetään perheen kokonaistilanne. Tarvittaessa perheelle/asiakkaalle myönnetään hänen selviytymisensä edistämiseksi lain edellyttämä vähintään välttämätön toimeentulotuki, jonka voi myöntää joko sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja tai etuuskäsittelijä.

Mikäli perheen kokonaistilanteen kartoituksessa nousee erityisiä perusteita, voi sosiaalityöntekijä myöntää harkinnanvaraista tai ehkäisevää toimeentulotukea perheen/asiakkaan tukemiseksi sekä toimintakyvyn ja omatoimisen selviytymisen edistämiseksi.

Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Hakijalla on velvollisuus hakea ennen toimeentulotuen hakemista niitä sosiaaliturvaetuuksia, joihin hänellä on oikeus (esimerkiksi työttömyysturva, asumistuki, opintoraha ja –laina sekä elätusturva). Hakijan on myös aktiivisesti pyrittävä parantamaan työmarkkina-asemaansa esimerkiksi hakeutumalla työhön, työkokeiluun tai –harjoitteluun tai ammatilliseen koulutukseen.

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki ja päättäessään toimeentulotuen myöntämisestä voi viranomaisen samalla määrätä, että toimeentulotuki tai osa siitä peritään takaisin toimeentulotukilain 20-23 §:ssä mainittujen perusteiden mukaan. (Laki toimeentulotuesta)

Tukiasuntotoiminnan sosiaalityö

Sosiaalityöntekijä työskentelee lastensuojelun tukiasuntoon sijoitetun nuoren kanssa, tukee nuorta itsenäisen elämän/asumisen opettelussa ja vastuun ottamisessa sekä auttaa työhön ja koulutukseen hakeutumisessa. Tavoitteena on, että tukiasumisjakson jälkeen

nuorelle löytyy pysyvä asunto. Sosiaalityöntekijä myös suunnittelee ja kehittää tukiasuntotoimintaa. Tukiasuntotoiminta perustuu lastensuojelulakiin (3. luku, 13 §, 14 §, 24 §, 34 §). Lain mukaan sosiaalilautakunnan on tuettava lasta tai nuorta mm. koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa ja harrastuksissa.

Aikuisten asunnottomien tukiasuntotyö on sosiaalityöntekijän työtä (asumistarpeen arviointi, asuttaminen ja asumisen tukeminen myös toimeentulotuen ja päihdehuollon osalta).

Tukiperhe-/tukihenkilötoiminnan sosiaalityö

Tukiperhe-/tukihenkilötoiminnan sosiaalityöllä tarkoitetaan tässä selvityksessä joko alueellisessa toimintayksikössä (sosiaalipalvelutoimisto tms.) tai keskitetyssä yksikössä toimivan sosiaalityöntekijän työtä, silloin kun hän päättää tukihenkilön tai –perheen myöntämisestä asiakkaalleen. Sosiaalityöntekijä päättää tukihenkilön kulujen korvaamisesta ja ohjaa tukihenkilön tai –perheen työtä tavaten myös lasta/nuorta.

Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnasta on säädetty lastensuojelulain 13 §:ssä. Tukihenkilö voidaan järjestää lapselle/nuorelle lastensuojelun tukitoimena avohuollossa, sijaishuollossa ja jälkihuollossa.

Tukihenkilötoiminta

Tukihenkilötoiminnan tarkoituksena on tukea lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Tukihenkilö voi tarjota lapselle perheen ulkopuolisen aikuissuhteen ja näin tukea lapsen kasvua. Tavallisimmin lapsi asuu kotona, mutta hän voi olla myös sijoitettuna laitokseen tai perhehoitoon.

Vammaispalvelujen sosiaalityö

Vammaispalvelujen sosiaalityöntekijän työ sisältää sekä vammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä neuvonnan ja ohjauksen että vammaispalvelulain mukaisista palveluista ja taloudellisista tukitoimista päättämisen.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelun tavoitteena on elinolosuhteiden kehittäminen vammaisten tarpeita vastaaviksi sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen. Palveluilla tuetaan vammaisten henkilöiden elämistä yhteiskunnan tasa-arvoisina jäseninä. Vuonna 1988 voimaan astuneen vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja taloudellisia tukitoimia järjestetään silloin kun vaikeavammainen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja ja etuuksia muun lain nojalla.

Vanhusten sosiaalityö

Vanhusten sosiaalityöhön kuuluvat ohjaus, neuvonta, keskustelut, toimeentulotuen ja tukipalvelujen myöntäminen. Sosiaalityössä kartoitetaan asiakkaan mahdollisuudet asua omassa kodissaan, jonne järjestetään tarvittavat tukitoimet arkielämässä selviytymiseksi. Tarvittaessa järjestetään asumis- ja laitospalveluja.

Yhdyskuntatyö

Yhdyskuntatyö on viranomaisten, yhdistysten, asukkaiden ja muiden vapaaehtoisten yhteisin voimin toteutettua toimintaa, jolla halutaan ehkäistä syrjäytymistä, edistää ihmisten osallistumista ja kanssakäymistä sekä lisätä tietyn alueen voimavaroja,

turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Yhdyskuntatyöhön liittyvä sosiaalityö on luonteeltaan ennaltaehkäisevä ja useimmiten tiettyyn asuinalueeseen kohdistettua. Sosiaalityön menetelmänä yhdyskuntatyö tuottaa keinoja ratkaista ja ehkäistä alueellisia sosiaalisia ongelmia. Sosiaalityöntekijät osallistuvat yhdyskuntatyöhön lähinnä verkostotyön kautta.

Kuusikon sosiaalityön työryhmä 2007

Maritta Samuelsson , pj
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Tieto, laatu ja kehittäminen
PI 13205, 02070 Espoon kaupunki
Puh.09- 8165 1042 , 050 520 1275 F.09- 816 51065
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Marja-Riitta Kilponen
Helsingin kaupunki,Sosiaalivirasto
Hallinto- ja kehittämiskeskus
Kehittämispalvelu-yksikkö
PL 8502, 00099 Helsingin kaupunki
puh. 09- 310 43777 gsm +358 (0)50 3273106
fax. 09- 310 42310
etunimi.sukunimi@hel.fi

Maarit Sulavuori
Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Perhepalvelut/Aikuissosiaalityö
puh. 09 - 8392 2870 tai 040 - 5545563
Kielotie 11 D
01300 VANTAA F. 09 - 839 32587
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Jaana Vilpas
Vantaan kaupunki
Tikkurilan sosiaali- ja terveyskeskus
Puh. 09 8392 2550, 040 554 5598, F. 09 8392 2492
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Katriina Uotila Erityissosiaalityöntekijä
Tampereen kaupunki
Hyvinvointipalvelut
Sosiaali- ja terveystoimi
Yleinen sosiaalityö
Satamakatu 17 B, 33200 Tampere
p. 050 5538687Puh. 03 3147 2413, fax 03 3147 2414
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Ari Majjanen
Tampereen kaupunki,
Sosiaali- ja terveystoimi
Satamakatu 17 B, 3. krs
PL 98, 33201 Tampere
GSM 050 547 5832, f. 03 5657 5255

Anne Siipola
Helsingin sosiaalivirasto, Tilastoyksikkö
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 310 43696, 050-3098645, Fax 09 - 310 43183
etunimi.sukunimi@hel.fi

Marjaana Imponen
Helsingin sosiaalivirasto, Tilastoyksikkö
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 310 43 Fax 09 - 310 43183
etunimi.sukunimi@hel.fi

Sinikka Ettlä
Turun sosiaalikeskus
Varissuon sosiaalitoimisto
Kousankatu 1
20610 Turku
Puh. 02-2626 085
etunimi.sukunimi@turku.fi

Leena Lindholm
Turun sosiaalikeskus
Läntisestä sosiaalitoimisto
Linnankatu 23
20100 Turku
Puh. 02-2626 435
etunimi.sukunimi@turku.fi

Raimo Ojanlatva
Oulun kaupunki, yleinen sosiaalityö
PL 33, 90015 OULUN KAUPUNKI
(Mäkelininkatu 33 A, 5krs.)
Puh. 08 – 55844753, 044-703 4753
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Eija Laine (vv. 1.2-14.5.07)
Oulun kaupunki, lastensuojelu
PL 33, 90015 OULUN KAUPUNKI
Puh. 08 – 55844 821,044-7034821 f. 08-558 44893
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Teija Sulisola
Oulun kaupunki, lastensuojelu
PL 33, 90015 OULUN KAUPUNKI
Puh. 08 – 55844
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Hanna Heinonen
Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus
PL 7010 (Käenkuja 3 a A)
00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09-310 42345, 050 4074785
etunimi.sukunimi@hel.fi

Jarmo Kärki
STAKES, Tietoteknologian osaamiskeskus
Lintulahdenkuja 4, PL 220, 00531 Helsinki
Puh. 09 - 3967 2341, 040 545 4954 , F 09 -3967 2443
etunimi.sukunimi@stakes.fi

Aila Kumpulainen
Saunamäentie 7
027700 ESPOO
Puh. 09-8816 5270, 040 - 56 55 225, F. 09-8816 5271
etunimi.sukunimi@saunalahti.fi